

subotički dvojednik

Godina II. • Broj 21 • 22. travnja 1995. • Cijena 1 dinar

Nakon dvodnevnog zasjedanja prekinut rad Skupštine

PODRHTAVANJE PRIJE ERUPCIJE

Početak rada Skupštine 11. travnja začeo je „čestitkom“ Csabe Sepseyja odborcima SVM nakon što je János Németh rjestio svoje skupštinske kolege da je ova upa 7. travnja donijela odluku da ubuduće stupa kao „Odbornička grupa subotičkih adara“ (u daljem tekstu: OGSM). Stvar je kraju „raščistio“ Ferenc Sinkovits, upozovavajući da postoje i „nezavisni odbornici“, kada nije imenovao koji su ostali. Već prvoga dana vidjelo se da nešto „nije u redu“, jer su čke 25 i 26, u kojima se trebalo raspravljati Statutu Radija (a time i mogućnosti rođenja hrvatskog programa), povučene od edlagača bez razumnijih objašnjenja.

„Zagrijavanje“ je počelo 7. točkom dnevnog reda u kojoj se raspravljalo o visini priobjbi koje građani ili firme moraju plaćati općini. Bit nespornosti predstavljalo je pitanje kolika je cijena realna u slučajevima kada općinski službenici rade poslove koji su njihova obaveza. Uz mnoštvo cjenkanja i kompromisa, a odbornici su „štedili energiju“ znajući da ih sve čeka. Nakon što je Imre Kern, predsjednik Izvršnog odbora, podnio izvješće o početku 11. točka dnevnog reda u kojoj je trebalo biti usvojen budžet općine za ovu godinu. Nažalost, kada su novci u pitanju, pokazalo se koliko je neprincipijelnosti i želje svih da se „ogrebu“ koliko je god moguće više. Osnovni za volju, povoda su im dobrano dali i oni sastavljači prijedloga svojim popustljivim stavom glede iznosa koji su predviđeni za godinu lepezu interesa onih koji od općine čekuju pomoć. U takvoj situaciji prosto je bilo opipljivo da je Prijedlog donijet na brzinu i pak u nesrazmjerama prema stvarnim potrebama korisnika budžeta. Pitanje vlasništva zgrade „Népkörs“ bilo je prvo oko čega su se odbornici sukobili. Naime, prijedlog općine da se na „Népkör“ prenese pravo vlasništva odbijen je na otpor dijela odbornika, u prvom redu SPS, koji su ista prava zatražili i za ostala

kulturno-umjetnička društva. Spor je izgledan sutradan preciznijom formulacijom da se „Népköru“ da pravo na korišćenje, a da općina i dalje ostaje vlasnikom zgrade u ulici Žarka Zrenjanina 11. Ovim je odmah otvoreno i pitanje novca iz općinske kase za financiranje rada Bunjevačkog kulturnog centra za što se založio odbornik BŠS Antun Stanković. Naravno, to je potaklo i Károya Dudása (OGSM) da se založi da se dio sredstava za rad kulturno-umjetničkih ustanova usmjeri i u Čantavir, Bajmok i Hajdukovo, tj. tamošnjim društvima. Iznos od 165.000 dinara, predviđen za „Dužijancu“, u nekoliko je navrata „visio“ napose od strane Dušana Stipanovića (SPS) koji ga je smatrao visokim, te dio (65.000) predložio da se usmjeri u kasu predviđenu za srednješkolsko obrazovanje. Na kraju, „Dužijanca“ će ipak dobiti predviđeni iznos, a 100.000 dinara od ukupno 200.000 predviđenih za spomenike i obilježavanje proslava završit će u srednješkolskoj kasi. Raspodjela budžeta za financiranje kulturno-umjetničkih društava ide na doradu do svibanjskog zasjedanja. Mnogo je riječi utrošeno i za financiranje lokalnih sredstava informiranja. Opet je uzrok spora bio nespornost oko pitanja tko ima pravo na općinski novac. Do sada su tu „privilegiju“ imali Radio Subotica i „Subotičke novine“, čiji je osnivač općina, ali je prijedlogom predviđeno da pored njih uđu i još neki. To je navelo prvo Sepseyja, a zatim i Stipanovića, a potom i Belu Tonkovića (DSHV) da zatraže određivanje kriterija za financiranje i ostalih glasila kojima općina nije osnivač. Međutim, József Miskolci (OGSM) takve je prijedloge ocijenio kao „kaznu“ za one listove koji „pišu u interesu ovoga grada“, isključujući tako mogućnost da općinske pare dobiju i oni koji tako ne rade.

(nastavlja se na str. 4.)

Vaskrsna poruka oca Milivoja Hristos vaskrse – –vaistinu vaskrse

„Anđeo odgovarajući reče ženama: Ne bojte se vi; jer znam da Isusa raspetog tražite. Nije ovde; jer ustade kao što je kazao. Idite da vidite mesto gde je ležao Gospod.“ (Mt 28:5-6)

Evo Praznika koji je u sebi sabrao radost sveta! Evo Praznika koji nam pokazuje svu silu i moć Boga Gospoda! Evo Praznika koji opravdava i osmišljava veru u Boga i iskustvenu realnost Hrišćanstva! Evo, dakle, Praznika zbog koga ni jedna jedina kap mučenički prolivene krvi svetih ugodnika Božijih nije uzlaudna!

Ako smo za Božić kazali da je majka svih praznika, onda za Uskrs moramo kazati da je praznik nad praznicima. Ako je Rođenje Hristovo potvrda neizmernog čovekoljublja Božijeg spram još i nerodenih bića. U Njegovom Vaskrsu iz mrtvih, isceljenje od greha i odkup od robovanja davalu imaju i ljudi koji će se tek roditi i radati, do svršetka sveta, ukoliko uzveruju. Zato u vaskrsenju Bogočoveka Isusa Hrista, Gospoda našeg, imamo razlog za slavlje nad slavljinama, praznovanje nad praznovanjima i toržestvo nad toržestvima. Na svakom delu koje je učinio Hristos, u svakoj Njime izgovorenoj reči i poruci, utisnut je Njegov božanski lik. No, čudom svoga vaskrsenja On je premašio sve do tada učinjeno i zapečatio istinom da ni jedan, Njime isceljeni bolesnik, nije ozdravio autosugestijom, kako provokatori tvrde; pokazao je da ni Jairova kćer, a ni Lazar, koje je On vaskrsao, nisu tek obamrli, nego da uistinu behu mrtvi; čudom vaskrsenja je opravdao veru i uzdanje mnoštva naroda koji Ga je danonoćno pratio i koji je znao da On ima reči „večnog života“ (Jn 6:68; Mk 11:18). Istim čudom je nadahnuti apostol Pavle kazao: „A ako Hristos nije ustao, onda je prazna propoved naša, pa prazna i vera vaša“ (1. Kor 15:14). Ali, pošto je Hristos vaskrsao, On nam je vaskrsenjem otvorio neiscrpivu riznicu radosti darovavši smisao svoj veri našoj, svoj nadi našoj i svoj ljubavi našoj. Trojica su što svedoče na nebesima: Otac, Sin (Reč) i Duh Sveti (1. Jn 5:7); a na zemlji „ostaje vera, nada, ljubav, ovo troje; ali je od njih ljubav najveća“ (1. Kor 13:13), jer i sami Bog jeste Ljubav neiscrpiva (1. Jn 4:8).

Sa tih razloga, imajući pred sobom obrazac Božijeg čovekoljublja, čestitam svima Pravoslavcima Hristovo Vaskrsenje, pobedu života nad smrću, sa molitvom vaskrsnom Bogočoveku da svetlošću vaskrsenja umnoži ljubav u nama, da svetlost i radost vaskrsenja ozari duše duše svih nas, a bogoljubivim čovekoljubljem ispuni srca naša. Neka tako bude. Jer –

HRISTOS VASKRSE – VAISTINU VASKRSE!

o Uskrsu 1995. g. preživeli
Milivoj R. MIJATOV, starešina Crkve.

Kut

СРЕЋАН УСКРС

Održana tribina u organizaciji našega lista

PRVA „ŠANSA” „ŽIGU”

Naučen na blještavilo jubileja i propratni miris narcisa nedobronamjerni će čitatelj zacijelo upravo u ovim činjenicama pronaći razlog zašto je prva tribina „Žiga” pod nazivom „Šansa” posvećena samome sebi, i zašto baš nakon 20. broja. Poklopilo se. Toliko za objašnjenje uvoda.

Da smo kojim slučajem odgajani u cilju da nam razum i strpljenje budu kočnice na orozu jezika ne bismo danas dopuštali da iz usnih otvora raznoraznih generala Obrane izlaze rafalne riječi reskoga zvuka, čiju metamorfozu u hladan metal cijevi ne samo da ne zamjećuju nego je podsvjesno i priželjkuju.

bude mogao, početak će atrofirati do stupnja da će urlik i orude u ruci zamijeniti artikulaciju jezika na izvjesnom putu do bijelih pogleda s košuljom na duši. Dakle, neobrađena, spontana misao mora biti pokretačom jezika, a razum i strpljenje njegova kočnica da bi se kao finalni proizvod u nas ponovno vratila misao – pročišćena i akumulirana novim i prihvatljivim. To nam je namjera. Ne plašiti se nepoznatog u čovjeku, nego ga kroz razgovor otkrivati i od prane prijatelja stvarati susjeda čiji susret nećemo izbjegavati. S druge strane, svjesni smo da je ova ideja ravna utopiji upravo zbog usnulih duša u kalu moći.

Ali ne u svojoj kući. Jer, jedno su olovni vojnici i topografija, a drugo kada se oni u stvarnosti pojave kao ruševine u obličju bližnjega ili vlastita doma. Svjesni toga generali Obrane nam iz dobro utvrđenih muzeja vlastitih povijesnih frustracija preko dobro čuvanih (i plaćenih) javnih kuća Istine naređuju da je argument snage jači od snage argumenta. I sve to svakoga dana i u svakom pogledu i u milijunskom umnožavanju. Slikom i riječju. Djelom i propustom. A što je s mišlju?

Nakana nam je bila da je, predstavljajući se prvi puta, skupa s prisutnima pokrenemo. Više ona, kao ideja, vrijedi od izlaganja uvodničara (članova Uredništva) da list zastupa liberalno-građansku opciju, da je još jedan na paleti subotičkog novinarstva, da je siromašan... iz prostog razloga što je to za nas pokušaj da se bolje upoznamo. A to se može samo kroz dijalog koji isključuje patvorenost, a podrazumijeva različito stajalište. Dugih, predugih strahom, nepovjerenjem i nesrećom ispunjenih posljednjih pet godina nameće u koliko-toliko očuvanom mentalnom sklopu gotovo nagonisku potrebu da nešto kaže. Ukoliko ni to ne

Tribina „Šansa” pokušaj je pružanja ruke generalima Obrane da nam поближе objasne ono što zastupaju a mi ne razumijemo, te ih možda još i upoznamo. U tom slučaju valjda ih se bar više nećemo toliko plašiti. Bilo je i ranije takvih pokušaja, ali je stisak uglavnom išao u prazno. Ipak, ostaje nam kao utjeha činjenica da i na našoj strani još uvijek ima dovoljno ljudi spremnih svaku nesuvislost obilježiti na način na koji to i zaslužuje.

P. S.

Prva tribina održana je 18. travnja u „Bunjevačkom kolu”. S jedne strane stola sjedila su imena koja možete naći u impresumu lista (desno), a s druge stotinjak prisutnih.

Zlatko Romić

Drugi pišu

Fenjer

– Vi samo kririkujete, samo napadate, sve i svakog. Ništa vam ne valja. Nemate ni jedan afirmativan tekst, ni slučajno da nešto pohvalite. Valjda u ovoj zemlji ima i nešto dobro.

Ovakve i slične primedbe, koje dobijam, neretko i od dobronamernih i namaklonjenih ljudi, ili bar ja mislim da bi trebali da su takvi, polako postaju opterećenje.

Već čujem nove i povodom ovog broja, počev od naslovne strane.

– Eto, rećice slavodobitno, sad kad ima struje, kad ima benzina i robe u dućanima, vi na naslovnu nekog jadnika sa fenjerom usred bela dana. Kao, traži čoveka. Sad kad ima svega, nema čoveka.

Zabrinut, uzimam režimske novine, najrežimskije moguće – novosadski „Dnevnik” od 6. aprila, dakle na dan bombardovanja Beograda 1941. i oslobodenja Sarajeva 1945. i trogodišnjicu rata u Bosni, ovog domaćeg, da vidim šta to oni hvale, šta je to dobro što mi ne vidimo.

Naslovna strana: „Garantovana plata 100 dinara”, „Devalvacija nije rešenje”, „Teško breme emarga”, „Unapređenje funkcije federacije”, nekoliko naslova o ratu i iz sveta i najava sadržaja ovog broja: „Uskraćeno pravo na život”, „Neophodni uzleti u nepoznato”, „Država koje nema”, „Dažbina višestruko veća”, „Autonomija samo po Ustavu” i novi seljton „Utočište za rusku braću”. Na slikama ne čovek, nego dva – Momir Bulatović i Radoje Kontić.

I to je sve. Ništa nisam ni dodao ni izostavio, profesije mi.

P. S. Dobro je što u Vojvodini ima nafte, ali nije dobro što je nemaju seljaci za poljoprivredne radove.

Mile Isakov

„Nezavisni”, 7. travnja 1995.

ŽIG broj 21

Izlazi dvotjedno

Adresa uredništva: Subotica, Preradovićeveva 4

Telefon: (024) 30-136

Izdavač: D.O.O. za novinsko-izdavačku delatnost „Új Hét Nap” Lapkiadó Kft.,

Subotica-Szabadka,

Trg Lazara Nešića 1/VI.

Osnivač i glavni i odgovorni urednik:

Vojislav Sekelj

Uredništvo: Lazar Merковиć, Zlatko Romić,

Ivan Rudinski, Dragan Vidaković i

Tomislav Žigmanov

Tehnički urednik: Ivan Hegediš

Tisak: „Globus”, Subotica

List je registriran kod Republičkog ministarstva za informisanje Republike Srbije pod

brojem 1620 od 25. travnja 1994. godine

„Žig” izlazi svake druge subote

Žiro račun: Služba za platni promet,

Subotica 46600-603-5-3301,

„Új Hét Nap” – za „Žig”

šta da vam kažem?

Igre bez granica

Prošle je nedelje, posle dugih priprema, održana sednica Izvršnog, a potom i kružnog odbora subotičkih socijalista na kojima je najviše reči bilo o lokalno-karlovskim promenama, ali i nekim drugim nama od kojih su mnoge učesnike itekako zbolele glave. Održane u tajnosti, ali s kasnim naknadnim komentarima nezadovoljnih, sednice su, izgleda, označile uvodnu borbu za lokalnu prevlast na svim nivoima.

Političku težinu skupu socijalista dao je dr Radoman Božović, koji je došao „u azu“ da pomogne onima koje je svojevremeno postavio ili uticao na postavljanje određenih funkcionera. U svom, obro već poznatom stilu, Božović je rekao ocene o (ne)organizovanosti raznih opštinske i okružne organizacije SPS, podelio zadatke, preporučio kako bi trebalo ubuduće i otišao u Beograd. Njegov nepovednički glas čuo se veoma razgovetno čak i u hodniku iza dvojica zatvorena vrata. Razlozi za visok ton su, navodno, što je na samom početku sednice načelnik Okruga obavestio svoju partijsku organizaciju da „zbog ličnih i porodičnih razloga“ podnosi ostavku. Ta ostavka bila očekivana, a nanela je nekako snažan udarac ugledu ovdašnjih socijalista koji su požurili da predlože nove kandidate. Izgleda da ti predlozi nisu bili po volji gostiju (sednicama su prisustvovali i dr Branko Balj i ministar Margit Savović) što je izazvalo dosta učenu diskusiju, pa čak i napuštanja sednice bez ikakvog obrazloženja.

Spor je, nema sumnje, nastao posle očekivane ostavke načelnika Severno-bačkog okruga. Ličnost na ovu funkciju ostavlja Vlada Srbije i lokalna vlast na to, takoreći, nema nikakvog uticaja, baš kao što ni načelnik Okruga nema bogzna kakvog uticaja na lokalnu vlast ili organizovanost političkih partija. On uglavnom izvršava naloge Vlade Srbije i brine se o provođenju vladinih odluka. Međutim, pojedinci su, valjda poučeni događajima iz bliske prošlosti, mislili da je dobro da načelnik bude „njihov čovek“.

Što se tiče Subotičana, a čini mi se i Topolčana i Idošana, oni nisu uzbuđeni što će biti novi načelnik Okruga. Seljaci naju da nafte za setvu i dalje neće imati dovoljno, radnicima u fabrikama (koje još rade) plate će i dalje biti dovoljne tek za preživljavanje, cene će diktirati Vlada Srbije, buvljak će i dalje raditi po svom sistemu „ko da više“... Sve će i dalje ići svojim tokom na koji ni dosadašnji načelnik nije imao velikog uticaja. Nova igra bez granica oko ličnosti načelnika Okruga zaokupila je samo deo ovdašnjih socijalista, onih koji još uvek veruju da ih neko sluša i pita kada su u pitanju predlozi za funkcije. Zna se, naime, ko je predložio dosadašnjeg načelnika i zna se čime je ovaj grad bio odskočna daska do najviših političkih voda. Analogno tome, politički naivci trebalo bi da se puno ne zavaravaju i ne „trče pred rudu“ s predlozima zbog kojih kasnije dolaze u nemilost partijskih drugova.

Uostalom, sama činjenica da je dr Božović došao na rečeni skup bila je dovoljna da ostali poslušaju njegove savete i prihvate sve njegove sugestije.

On, valjda, najbolje zna kako se u politici napreduje.

Milenko Popadić

U povodu posjeta predsednika Vlade KONJIČKI SKOK DO BAJMOKA

Kao što u partiji šaha konj preskače pijune, tako je i predsednik republičke Vlade Mirko Marjanović u Beogradu preskočio 5.000 demonstranata, nezadovoljnih poljodjelaca, da bi u Bajmoku odigrao ulogu pažljivog državnika, koji skrbi o njihovom položaju. Mirko Marjanović se za vrijeme demonstracija u Beogradu skrivao u mišjoj rupi, a pred tisućama nezadovoljnika u ime vlasti pojavila se samo milicija, dobro uhranjena jeftinom hranom, koja se od poljodjelaca otima na razne načine. Netko je kasnije u republičkom parlamentu izjavio da su poljodjelce zamalo isplatili pendrecima.

Demonstracije su ipak, čini se, imale neki rezultat jer je predsednik Vlade uvidio da je vrag odnio šalu i da se nezadovoljstvo ne smije omalovažavati. Moralo se naći načina da se poduzmu potrebne mjere za kakvo-takvo poboljšanje položaja poljodjelstva, a da se ne okrnji ugled, ako ga još uopće i ima!

Naime, ne može se unedogled izrabljivati ovu granu gospodarstva, koja je desetljećima izdržavala niskoproduktivnu industriju, a sada na njezinim plećima živi cijeli društveno-gospodarski sustav ove zemlje, koja je sebe izolirala u međunarodnoj zajednici. Danas je, međutim, prošlo vrijeme strpljivih poljodjelaca, koji će (prema pogrešnom vjerovanju vladajućih krugova) svake godine zasijati njivu bez obzira na to je li isplaćen prošlogodišnji rod, je li obezbijeden kredit za setvu, gorivo, umjetno gnojivo... Poljodjelstvo, koje se i ranije nalazilo u uvjetima diskriminacije, konačno je došlo do ruba propasti; potrošilo je vlastite rezerve i ne može više izdržavati cijelu državu, koja je također u katastrofalnom položaju.

Imajući ovo u vidu, u Beogradu je hitno sastavljen scenarij jedne velike predstave: posjet predsednika Mirka Marjanovića Bajmoku i Bačkoj Topoli!

Uz zavijanje sirena milicijskih kola cijela svita je došla u Bajmoku u pratnji predsjednika, od državnih i partijskih „uglednika“ iz Republike i formalno postojeće Pokrajine da bi u kombinatu „Ravnica“, u sali okićenoj Miloševićovom slikom i republičkom zastavom, umjesto 5.000 demonstranata iz cijele zemlje, saslušali 5 „kulturnih“ poljodjelaca koji nisu baš ratari, nego se pretežito bave stočarstvom a koje se nalazi u nešto boljoj poziciji. Oni su u svom uvodniku naveli da su u podnošljivoj situaciji nego u vrijeme vrtočave inflacije. Jedino im ne ostaje od prihoda za obnovu mehanizacije i proširenje djelatnosti. Izložili su čak i neke žalbe kao sjajan dokaz neposredne demokracije. Uvijeno u staniol, rekli su čak i to da su oranice u očajnom stanju.

Predsjednik Vlade i njegov resorni ministar pozorno su saslušali dobro pripremljeno izvješće poljodjelaca, te su odgovorili da će riješiti sve nagomilane probleme. Nakon toga sjeli su u luksuzne aute i uz veliku buku, poput svadbene povorke, otišli na imanje jednog prototipa naprednog SPS poljodjelca. Državna je televizija cijeli tjedan o tomu trubila i pokazivala da je predsjednik Marjanović bio među poljodjelicima u Bajmoku i što je sve on tamo rekao.

Ovakvo opširno izvješće o beogradskim demonstracijama, gdje su se okupili poljodjelci iz cijele Republike, na istoj toj televiziji nismo vidjeli. Namjesto toga, poput protudemonstracije, prikazan je montirani, zadivljujući susret u Bajmoku da bi Vlada dobila alibi za „izostanak“ s beogradskih demonstracija, te da bi prikrili očajno stanje i vlastitu nebrigu koja je u stvari dobro smišljeno bezobzirno izrabljivanje poljodjelaca. Međutim, i ovaj potez predstavlja samo jedan u nizu providnih pokušaja prijekure javnosti.

István Valihora

Saopštenje Lige socijaldemokrata Vojvodine

Zatraženo objašnjenje od Pavla Bulatovića

Oružje po partijskoj liniji?

Ako pretpostavimo da je SRJ sukcesor SFRJ, analogno tome je VJ sukcesor JNA. Pitamo nadležna ministarstva i odgovorne u saveznoj Vladi po kojim je aršinima deljeno oružje za ovaj rat i ko ga je to delio? Da li je glavni aršin bila partijska linija? I da li je zbog toga 30.000 automata podeljeno najekstremnijoj fašističkoj partiji u Srbiji i Jugoslaviji, ili su to samo opet lažne optužbe radikala u Skupštini na račun vladajućeg režima?

Tražimo od gospodina Pavla Bulatovića da da objašnjenje ovakvih izjava, a ukoliko to ne uradi, tražimo da da ostavku na mesto saveznog ministra odbrane, kao i kompletna Vlada, jer su direktno odgovorni za velezdaju.

Vreme je da se u ovoj zemlji konačno otvore pravi procesi i da se utvrđuje krivična odgovornost za stvarna krivična dela, a ne da montirani procesi smenjuju jedan drugog kao što je to nedavno bio slučaj sa generalom Trifunovićem.

Resor za informisanje LSV
Jelena Krstonošić

Gábor Kudlik (DZVM) se tome usprotivio riječima da „ne može jedan odbornik odlučivati” koji će se listovi financirati iz višestranačke skupštine. Stajališta Sepseyja, Stipanovića, Tonkovića i Kudlika su glasovanjem prihvaćena, te je i ovaj prijedlog vraćen na doradu, s tim da su lokalna glasila dužna podnijeti općini izvješće o nakladi, periodici izlaženja... i ostalim uvjetima koji su potrebni za preciznu raspodjelu sredstava. I pitanje izgradnje zatvorenog bazena naišlo je na oštro protivstavljanje odbornika, u prvom redu DZVM, koji su ovakvu investiciju podredili interesima komunalnog uređenja ulica, autobusnih stajališta i uopće luksuznim izdatkom u vremenu opće krize. Njihove primjedbe većina ostalih nije prihvatila, te je ovaj prijedlog usvojen. Tako je, nakon gotovo četiri sata diskusije tek djelomice usvojen općinski budžet, a rad Skupštine odložen za sutradan.

A 12. travnja ista slika. Prve četiri točke pređeno je „u skoku” da bi „zahuktavanje” počelo 16. točkom o radu „Čistoće” u gradu. S jedne strane bilo je primjedbi da se vozila ovoga javnog poduzeća koriste za privatne svrhe, uginulih životinja pored magistralnih cesta... do tvrdnji da je to zapravo slika o nama samima, a ne o radu „Čistoće”. Ponovno je izvješće predsjednika IO Imre Kerna o radu Radio Subotice, a kojega su sačinili uredništva programa na mađarskom i srpskom jeziku, bilo uvod u burne rasprave. Gospodin Kern je istaknuo da bez pomoći općine Radio Subotica ne bi bilo likvidno poduzeće, te da su osobni dohoci u I. polovici prošle godine u Radiju bili visoki na račun amortizacije, te da pojavom konkurencije u gradu (YU EKO) treba razmisliti o generalnoj rekonstrukciji koncepcije. Ovo utoliko više ukoliko se u obzir uzme potpuna različitost u uređivačkoj politici dvije redakcije. Na jednoj se informacije maksimiziraju, a na drugoj minimiziraju ili se uopće ne objavljuju, što je po Kernu, nedopustivo. Nakon toga uslijedila je diskusija u kojoj su se za riječ prvi javili odbornici DZVM. **Ferenc Szepes** ponovno je zapitao kada će dobiti odgovor da 7 odborničkih stranaka dobiju prostor na Radiju na javno izlaganje vlastitih stavova. Također je zatražio i da se zasjedanje Skupštine izravno prenosi preko valova Radio Subotice. Csaba Sepsey je najviše kritike imao na rad uredništva na mađarskom jeziku tumačeći izjavu Imre Kerna o ujednačavanju srpskog i mađarskog programa kao pokušaj prevodenja jedne informacije na dva jezika. Naveo je i niz primjera gdje smatra da mu je mogućnost na javno iznošenje mišljenja uskraćena, nazivajući to cenzurom. Rad novinara ocijenio je adekvatnim koliko su plaćeni. Nakon replike s gospodinom Némethom u kojemu ga je nazvao budućim „velikim cenzorom” predložio je smjenjivanje Upravnog odbora Ra-

dio Subotice. József Miskolci se založio za privatizaciju Radija i prelazak na tržišne uvjete. Za riječ se potom javio **Tiberije Kopilović**, doskorašnji direktor, koji je potvrdio da je donio odluku da se razgovor novinara mađarske redakcije **Istvána Bencsika** 18. siječnja sa Sepseyjem ne objavi jer ovaj posljednji nije rekao „ništa novoga”, te njegove izjave, nakon preslušavanja vrpce, ocijenio kao neprimjerenim za Radio. Glede uhićenja prošle godine rekao je: „Na drugom gledaj, na sebi čekaj”. I **Blaško Gabrić** (SSJ) ustvrdio je da postoji ogromna razlika u programu između dvije redakcije, što, po njemu, nije u redu. Smjer rasprave potpuno je promijenio **Bela Tonković** ocijenivši da mediji pored dužnosti za izvješćem imaju i ulogu formiranja javnog mnijenja, a tu uredništvo na srpskom jeziku u prošloj godini nije položilo ispit. Ovo je, prema njemu, očito bilo prigodom sprečavanja formiranja hrvatske redakcije. Na to je reagirao **Dušan Stipanović**, rekavši da uzrok rasprave nije pomenut, a on je, po njemu, skriven u namjeri da se izglasa formiranje i treće redakcije na Radiju, protivu čega će se oni (SPS) boriti svim parlamentarnim sredstvima i „upozoriti javnost”. Također je konstatirao da nikada do sada nije dobio prostora na mađarskom programu, dok ga na srpskom „dobijaju svi”. Gradonačelnik **József Kasza** ostrim je tonom upozorio Stipanovića da „uporno prijetnjama vrši pritisak na Hrvate”, ignorirajući pritom činjenicu da oni žive na ovom prostoru s kojima je on (Kasza) „rođen, živi i umrijet će”, bez obzira na odnose SRJ i Hrvatske. Na to je Stipanović odgovorio da on „vrlo dobro zna” s kime živi, da ne dijeli ljude po nacionalnoj osnovi, ali je ponovio da će se ovome prijedlogu usprotiviti na naprijed navedeni način. Na kraju, odbijen je samo prijedlog Sepseyja da se izglasa nepovjerenje Upravnom odboru Radija. Kao „točka na i” uslijedio je zatim prijedlog za smjenjivanje **Gyule Lászla** s mjesta direktora JP za upravljanje sportskim objektima. Ovaj prijedlog Csaba Sepsey nazvao je osobnim obračunom Lászla i Kasze, te da je u ovaj grad uvedena „diktatura jednog čovjeka”. **István Pásztor**, koji je predložen na mjesto direktora, nazvao je nastup Sepseyja „kalimero politikom”, a László po njegovom mišljenju „nema stručne kvalitete” za rukovođenje ovim objektima. Nakon toga uslijedila je oštra svađa između Kasze i Gyule Lászla, rječnikom koji nije primjeren niti bir-tiji. Iznervirani odbornici zatražili su prekid ovakvog rada, utvrđivanje kvoruma da bi na kraju Skupština i stvarno bila prekinuta napuštanje sale odbornika DZVM zbog nedostatka kvoruma.

Nastavak ove zanimljive, ali i iscrpljujuće sjednice predviđen je za 27. travnja.

(z.r.)

NACIONALNA NERAVNOPRAVNOST U SUBOTICI

Da bih govorio o nacionalnoj ravnopravnosti, odnosno neravnopravnosti u Subotici, moram se prvo osvrnuti na položaj nacionalnih manjina u Srbiji, jer se njihova prava i status na republičkoj razini izravno reflektuju i na lokalnu, pa time i na subotičku.

Kada se govori o ravnopravnosti nacionalnih manjina, često dolazi do nesporazuma, pa i svada, iz prostog razloga što različiti sugovornici pod pojmom nacionalne ravnopravnosti podrazumijevaju različite stvari.

Da bih objasnio što znači ravnopravnost nacionalnih manjina, prvo ću objasniti što znači neravnopravnost. Neravnopravnost se očituje u veoma širokom spektru kršenja ljudskih prava suvremene međunarodne zajednice, naročito onih sadržanih u Povelji OUN, Općoj deklaraciji o pravima čoveka, Deklaraciji UN o pravima pripadnika nacionalnih ili etničkih, vjerskih ili jezičkih manjina, Međunarodnom paktu o ekonomskim, socijalnim i kulturnim pravima, Međunarodnoj konvenciji o eliminiranju svih oblika rasne diskriminacije, Konvenciji o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida, Konvenciji UNESCO-a o borbi protiv diskriminacije u oblasti obrazovanja, Završnom aktu Konferencije o sigurnosti i suradnji u Evropi, Pariskoj povelji za Novu Evropu i drugim dokumentima KESS-a.

Obzirom da je spektar povreda ljudskih prava veoma širok, razvrstat ću ih u tri grupe. No, prije svega, želim još da naglasim da su prava manjinskih zajednica dio sveopćih ljudskih prava i sloboda, te da se tu ne radi o nekim ekstra pravima kao što to neki misle.

– Prvi i najteži oblik nacionalne neravnopravnosti mogli bi nazvati egzistencijalna neravnopravnost. Jedna manjinska zajednica, time naravno njeni pripadnici, egzistencijalno su neravnopravni ili ugroženi ukoliko, samo zato što su druge nacionalnosti u odnosu na većinsku nacionalnu grupu bivaju diskriminirani na poslu, dobivaju otkaz, bivaju proganjani ili, u najgorem slučaju, i ubijeni.

– Drugi, nešto lakši oblik neravnopravnosti bio bi kulturna neravnopravnost ili ugroženost. U ovom slučaju, pripadnici manjinske zajednice neravnopravni samo kad je u pitanju opći društveni interes. A opći društveni interes je onaj interes koji je od iste važnosti za sve građane jedne države. To su, na primjer: gospodarstvo, zdravstvo, životni standard, obrana zemlje, isl. Međutim, manjinska zajednica je neravnopravna i onda kad joj se uskraćuje ostvarivanje posebnog društvenog interesa, a to je onaj koji je svojstven samo određenoj grupaciji. Na primjer, obrazovanje i emitiranje informativnih emisija na maternjem jeziku, njegovanje kulture i običaja jednog etnikuma, a sve to u cilju očuvanja njihovog identiteta.

– I, treće; samoupravna neravnopravnost. Ovo je slučaj kada manjinska zajednica ostvaruje svoje interese samo posredno, a ne izravno i drugim riječima, kada joj se ne da samouprava oblasti posebnih interesa, a to bi u našem slučaju bili prosvjeta, informiranje, kultura i, što je vrlo važno, finansijski proračun manjinske zajednice kojim bi se ove posebne aktivnosti i financirale.

Mr Ivan Poljaković

Pripreme aktivnosti OO RDSV za izbornu skupštinu

PREDOČIVANJE RADNOG MATERIJALA

aktualnoj problematici vojvodanskog
stva kroz analizu trenutačnog stanja i
anjem prijedloga RDSV za rješavanje
izne situacije" govorio je **Pál Sántai** 11.
nja. Osnovni uzrok „ozbiljne krize”
njemu nalazi se u centraliziranom
roju školskog sistema čime se ne osi-
ava „u funkcionisanju školstva demo-
ričnost i javnost. Date su veoma široke
mpetencije nadzornicima i direktori-
škola” što dodatno otežava kvalitetno
unjenje njezinih zadaća. Takav je
roj rezultirao neželjene pojave u do-
nu obrazovanja i nacionalnih manjina:
blem nedostatka udžbenika na mate-
em jeziku, problem školovanja kadro-
za izvođenje nastave na jezicima
ionalnih manjina, kao i „nestanak
1 učenika mađarske nacionalnosti u
tekle dve godine”. Decentraliziranom
otavom školskog sistema i povratkom
razini Pokrajine ukinutih pedagoških
itucija bi po njegovom uvjerenju si-
ciju značajno popravilo, jer bi se time
orile mogućnosti makro sistema pla-
anja i kvalitetnijeg ispunjenja zadaća
školskog sistema. U ovome osvrtu izosta-
e obrada problema hrvatskih škola.

enadenje ove konferencije za tisak
o je objavljivanje **Petra Doroslo-**
kog jednog od onih „dvoje-troje lju-
koji su radili na potpisivanju
otokola suradnje i ulasku Golubova
široku mrežu pokreta gradova” s No-
n demokratijom, što je sam RDSV
blagonaklono prokomentirao. On je
ratkim crtama izložio svoj referat
premljen za izbornu skupštinu o ra-
RDSV u proteklih pet godina.

sljednji sastanak s novinarima pred
apštinu RDSV održan je 18. travnja,
eme o kojima su **prof. dr. Stanislava**
n Sigulinski i **Ignacije Tonković** go-
ili bile su vezane za gospodarstvo i
ologiju. Govoreći o „Subotici sada i
ra” gospoda Acin je istaknula da je
a u boljem položaju od ostalih sredi-
zahvaljujući prirodnim, prostornim i
luzetničkim karakteristikama. Blizi-
granice omogućuje nam cirkulaciju
se roba, koje su nerijetko zbog „gladi
išta” loše kvalitete, pa čak i opasne
zdravlje ako je riječ o namirnicama.
oga, prema dr. Acin, borba za kvalite-
mora biti važan faktor u spremnosti
otvaranje prema tržišnoj privredi, a
anje resurs na koji se najviše oslanja-

ti. Optužbe upućene Subotici da je izaz-
vala „ekonomski udar” su, po dr. Acin,
besmislene jer se zna kod koga je novac
i tko je to jedino bio u stanju učiniti.
Republički prijedlog Zakona o svojini
ona je ocijenila kao ključno pitanje
„gazdovanja prirodnim resursima”, a ti-
me i autonomije jedne regije. Ukoliko
se Subotica bude morala oslanjati na
državna sredstva perspektiva joj je
mračna. Glede poljodjelstva gospoda
Acin veli da ona plaća najveću cijenu
reformi, a stanovništvo živi u rasponu
od straha od viškova hrane do zakoro-
vljivanja njiva. Kreditna sredstva ili do-
puštanje pojedinačnog uvoza nafte
mogao bi biti jedan od „lijekova” za
poljodjelstvo. Znanost u vidu „eksploa-
tacionog modela”, a koji je u svijetu
odavna prihvaćen, i kod nas se pokazuje
kao nužnost. Ovaj model počiva na
zemljišnim i industrijskim potencijali-
ma s jedne, i na uređenim odnosima i
tržišnim partnerima svih sudionika i ro-
ba u lancu s druge strane.

„Šta ostavljamo u nasleđe?” bilo je
ključno pitanje kojim se pozabavio
Ignacije Tonković. Razvijene zemlje su
u periodu transformacije gospodarstva
daleko ranije od nas počele degradaciju
prirodnih resursa, a time i stvaranje
ekoloških problema. Međutim, stvaran-
jem profitabilnog gospodarstva te su
zemlje danas u mogućnosti financirati
revitalizaciju čovjekova okoliša, dok mi
to još nismo u stanju. Dakle, prema
Tonkoviću, s obzirom da smo siromašna
zemlja mi nemamo prava na promašaje,
a to podrazumijeva korišćenje „tude”
pameti. Svoju generaciju je nazvao
onom koja je promijenila strukturu tla
u Vojvodini, zaboravljajući da su se sve
generacije prije naše odnosile kao da su
zemlju posudili od svojih unuka. U sve-
mu je, što se Subotice tiče, najgore
prošao Palić, a ako se ništa ne poduzme,
ista sudbina čeka i Ludoško jezero. Sto-
ga on rješenje vidi da svatko mora
počistiti vlastito „smeće”, te da se to
mora ukalkulirati u cijenu finalnog
proizvoda. Naravno, pošto je ovo uni-
verzalni problem, rješenje se nužno mo-
ra potražiti i u čvršćoj međunarodnoj
povezanosti, napose sa susjedima,
završne su misli Tonkovića.

(I. Ž., Z. R.)

Izbornom skupštinom SKC „Sveti Sa-
va” završen tjedan pravoslavlja**Novo rukovodstvo****Centra**

Već tri godine u Subotici se u organiza-
ciji Srpskog kulturnog centra „Sveti Sa-
va” održava početkom travnja
manifestacija pod nazivom „Nedelja
pravoslavlja” čiji je cilj afirmacija vjer-
sko-kulturne baštine Istočne pravoslav-
ne crkve. Ovogodišnja „Nedelja
pravoslavlja” počela je 8. travnja otvo-
renjem izložbe ikona eparhije Bačke u
prostorijama renovirane i skoro
vraćene zadužbine Dušana Radića (u
kojoj SKC i djeluje), te predavanjem
„Smisao ikone i umetnost ikonisanja”,
koje je održao otac **Porfirije**, iguman
manastira Koviljskog, a nastavljena
književnom večeri **Momira Vojvodića**
10. travnja. Tumačenje molitve sv. Je-
frema Sireneja „Gospode i Vladiko
života mog” 11. travnja održao je mitro-
polit crnogorsko-zetski i skadarski **Am-
filohije** (Radović), kojega je pored
domaćina pozdravio i episkop bački **Iri-
nej** (Bulović), a također je bio nazočan
i episkop vranjski **Pahomije**. Zbor iz
Čerevića 13. je travnja izvedbom duhov-
nih skladbi predstavio glazbenu baštinu
pravoslavlja.

„Nedelja pravoslavlja” završena je dan
kasnije Izbornom skupštinom SKC
„Sveti Sava”. Uvodni govor održao je
Zoran Veljanović, dok je o četverogo-
dišnjem radu Centra izjavešće podnio
dopredsjednik **Milan Marodić**. Isti je
iznio prijedlog plana rada Centra za ovu
godinu kojega je skupština usvojila. Iza-
brani su novi članovi Glavnog odbora:
Boško Boškov, **Milan Marodić**, **Zoran
Veljanović**, **dr. Stevan Vasiljev**, **Miloš
Vukadin**, **dr. Željko Dobrić**, **Slavica La-
kićević**, **Mile Tasić** i **Borislav Trbović**.
Oni će na svojem prvom sastanku iz-
među sebe izabrati predsjednika i dva
dopredsjednika. Za članove Nadzornog
odbora izabrani su: **Dragoljub Vuletić**,
Vera Dimitrijević i **Miodrag Petrović**.
Rad skupštine pozdravio je episkop
bački **Irinej**, BKC iz Subotice, kojega je
predstavljao **Geza Vukov**, „Kolo srpskih
sestara”, dok je brzojavom skupštinu
pozdravila Židovska općina iz Subotice.

(I. Ž.)

Sava Halugin, vajar
ILOVAČA U PARIZU

- Umetnost prisutna u gradu otvara njegove pore i ljudi se drugačije ponašaju, na neki način kulturnije
- svakog veliko delo poseduje lokalne atribute, jer bez tog ne bi moglo biti svetsko

Slučaj je lito da razgovor s vajarom Savom Haluginom vodimo između dva rođendana – njegovog i mog. Iako se poznajemo godinama, istodobno smo konstatareli da smo dva Oвна.

Spontano, sjedeći u jednom prijatnom kaficu na korzou, koji nas je podsjećao na neko liho mjesto negdje u Parizu, počeli smo pričati o gradu i umjetnosti. Povod je bio poziv Jugoslovenskog kulturnog centra iz Pariza da mu tijekom ljeta priredi izložbu Haluginovih radova. „Pariz je izazov, inspiracija, ali i obaveza.“ – konstatare je.

I tako, kroz priču, putovali smo od Subotice do Pariza nadajući da ćemo se vidjeti na njegovom otvorenju izložbe.

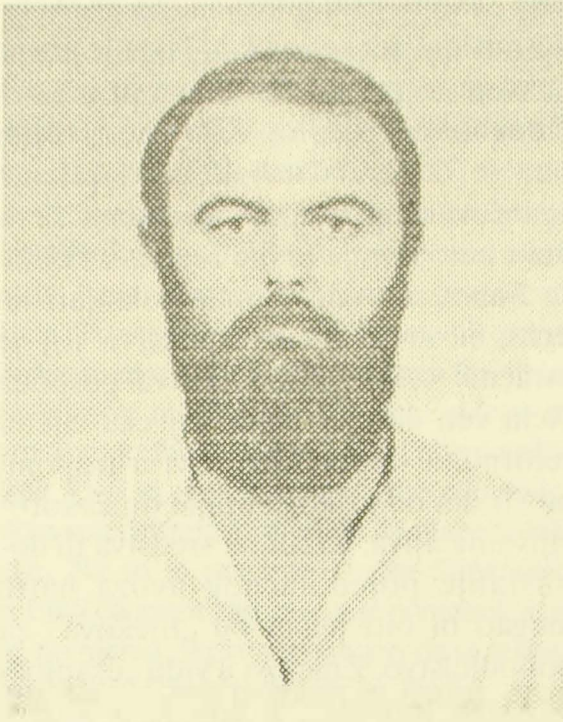
Savu Haluginu ne predstavljamo posebno; njegove skulpture koje oplemenjuju grad govore dovoljno. Postao je dio miljea ovoga grada, a tako i dio nas.

Što biste mogli reći o relaciji grad – umjetnik?

S. H.: Umetnik jeste individua, ali ona na poseban način grad upija u sebe. Mogao bih reći da je njegova ličnost zadana okruženjem, ali ga ta zadatost ne sputava nego otvara ka formiranju njegovog umjetničkog ega. Oni se prožimaju pod uslovom da stvaralac ima dar i moć da oslušne sebe i da kroz to osluškivanje sopstvenog umjetničkog nerva iskaže, odnosno da te unutrašnje titraje konkretizuje u umjetničkom govoru – delu.

Znači, za umjetnika grad je njegovo dodatno osjetilo i s gradom živi jedan intimniji i prisniji život?

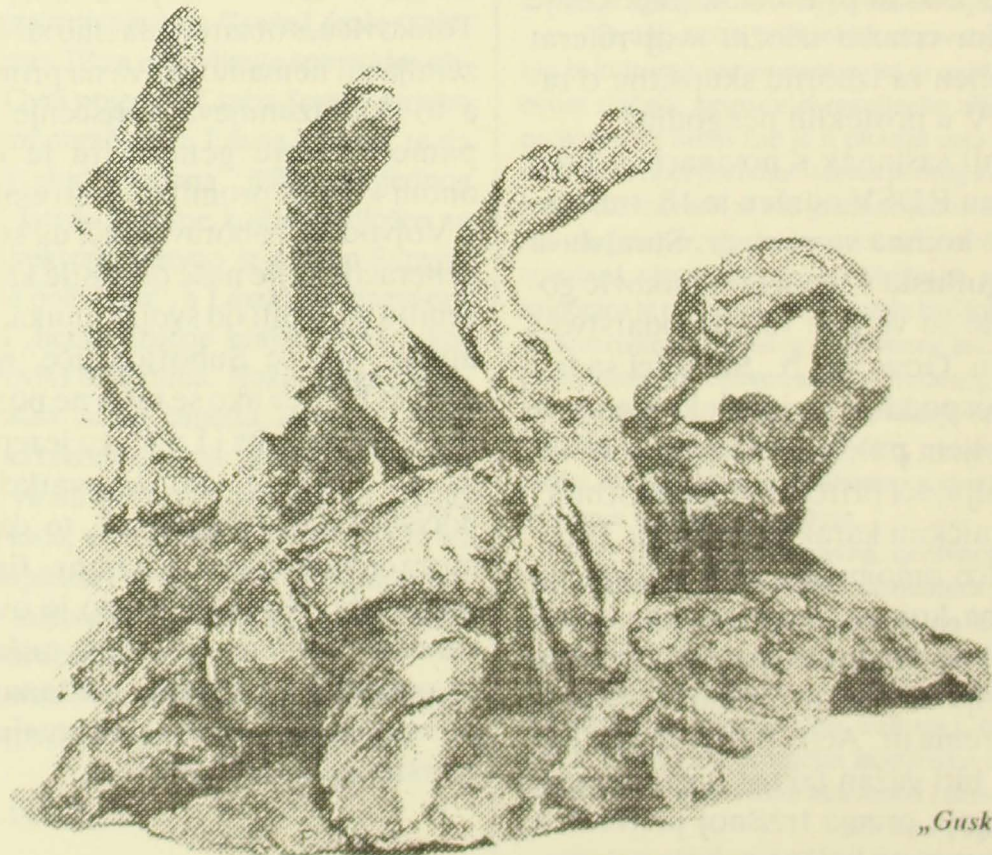
S. H.: To je bitno. Pogotovo ukoliko je potencijalna moć grada veća, te da i grad osluškuje svoje stvaraoce i ima osećaj za prave vrednosti. Tada dolazi do srećnog prožimanja grada i stvaraoce. Jedan od preduslova za to je da postoje stručni ljudi na odgovarajućim mestima sa istanačnim umjetničkim osećajem. Njihov primarni posao je da budu tragači vrednosti, koji se pojavljuju ili su već prisutni, a ne puki hroničari već potvrđenih dela na drugim mestima. Kad mislim na grad u kontekstu Vašeg pitanja, imam na umu zbir pojedinaca, odnosno kritičku stvaralačku masu koja će izazvati erupciju i dati gradu dušu. A za to moraju postojati institucije gde će se problemi stručno rešavati. Recimo, primera radi, treba u gradu da postoji radno mesto kritičara pa ako hoćemo i pesnika. Tek tada se institucija iznutra neće okoštati. Kada se to shvati dolazi do spontane asimilacije vrednosti; tada grad ne samo da živi već i traje u svakom čoveku. Ponekad umjetnik iznedri grad, ponekad grad umjetnika. Tako se rada i traje jedna kulturna aroma po kojoj je grad prepoznatljiv. Želim ovde reći da svaki stvaralac daje gradu jednu dimenziju koju je poneo iz sredine iz koje dolazi. Čovek može da postoji kao umjetnik

Sava Halugin: „Pariz je izazov“

onoliko koliko mu delo doseže i koliko doprinosi oblikovanju ljudske civilizacije. Ne znam da li mi danas tako osećamo grad. On je bliži velikoj spavaonici nego živom organizmu. Mislim da su ga stariji drugačije doživljavali prilikom njegovog oblikovanja. Umetnost prisutna u gradu otvara njegove pore i ljudi se drugačije ponašaju, na neki način kulturnije. Jer, tada grad nije samo mesto stanovanja, već izazov. Bitni su kanali i putevi između umetnika i grada. Ukoliko su raznovrsniji širi se horizont. Evropski i svetski kulturni prostor se prenosi u njega i postaje njegov deo.

Razmišljali ste o stvaralačkim porivima koji pokreću da se djelo pojavi u njegovoj konačnoj formi?

„Guske“

S. H.: Pitanje staro koliko i umetnost. S o tome razmišljamo. Međutim, sreća je pravog i konačnog odgovora nema. Delo u svom nastajanju ogoljeno i u konačnoj formi mora da zaživi svoj samostalni život, donekle odvojen i od inspiracije i od umetnika. Svojim postojanjem i umjetničkom vrednošću činom nastanka, delo u umetniku apsorbira snagu vere i sumnje i na taj način u prostoru i vremenu oštri kritiku svog futura. Umetničko delo je uvek u budućnosti. Za sada ovde umjetničko delo ne zna. Zato i nema svetskog i lokalnog umjetničkog dela. Svakog veliko delo poseduje lokalne atribute, jer bez toga ne bi moglo biti svetsko. Slikovito, bez sopstvenog tla nema ni nebeskog plavetnog iznad nas i u nama. I to u kosmičkom smislu.

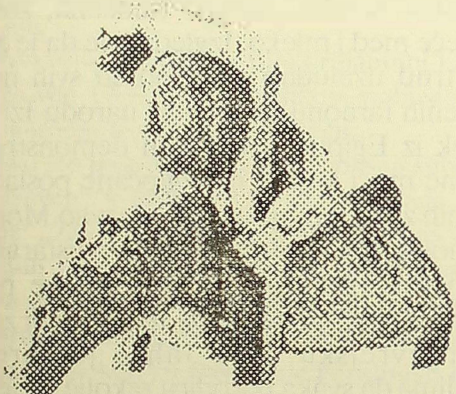
Sudjelovali ste na mnogim umjetničkim kolonijama i manifestacijama. Širi li stvarateljski potencijal?

S. H.: Odazivao sam se značajnim umjetničkim manifestacijama i kolonijama kako kod nas, tako i u svetu. Samim tim čovek postaje jedinka koja dobija snagu kroz zbir drugih dela želeći od sebe uvek napraviti veću. Družio sam se sa velikim svetskim vajarima: sa Ampostidijom u Parizu, bio na njegovoj izložbi u bulevaru Osman; sa Kambalom, poznatim njujorškim vajarom Stivenom Koskom, posle Mura i Li Čedvi, jednim od najpoznatijih vajara; Gonzalesom i mnogim drugima. Susreti i druženja sa njima prosto čupaju i ulivaju stvaralačku snagu. Zato je svaki odlazak u svet iskorak iz samog sebe.

Pozvani ste u Pariz izlagati u Jugoslovenskom kulturnom centru. Koji Vaš ciklus namjeravate izložiti?

S. H.: Pričali smo zajedno o tom gradu tosta, pošto ste i Vi boravili u njemu; inspirirali se njegovim bulevarima, trgovima, ljudima, atmosferom. To je grad koji puni naše kumulatore i podstiče na nove napore i tražnja. Što se poziva tiče da izlažem u Jugoslovenskom kulturnom centru, želim istaći da se on nalazi na vrlo lepom mestu pored jednog od najpoznatijih muzeja savremene umetnosti u svetu – pored muzeja Žorža Pompidua. Taj trg je praktički pokretni muzej. Za mene je to bitno, jer Pariz ima na hiljade izložbenih prostora i galerija. Ali ovo je mesto gde se događa svetska umetnička erupcija.

Moj opus je velik. Od galerijskih formata do monumentalne prostorne skulpture. Za parisku izložbu želim izložiti svoj bronzani ciklus, inspirisan prizorima, predmetima i ljudima iz mog zavičaja – iz seoskog miljea uslovljenim ovom plodnom ravnicom Bačke i Banata, gde je blato duša zemlje. To blato sam kroz bronzu pokušao ovekovečiti i otrgnuti ga od njegovog imena i podići na jedan umetnički nivo. Za mene je blato, pored vazduha, vode i vatre a kroz dodir ruke, smisao našeg kosmičkog pojavljivanja. Koristio sam različite materijale. Najviše sam se zadržao na bronzi sa kojom sam u svetu i prihvaćen. U bronzi se osećam kao kod kuće, mada mi je podloga inspiracije zemlja.

Postoje li problemi oko konačne realizacije ovoga projekta?

S. H.: Meni je čast što sam u Pariz pozvan. Dela postoje. Svoje sam učinio i ja u sebi zovem Pariz, a Pariz zove mene. Izazov je velik. Postoji odgovornost i maksimalna ozbiljnost. Smatram da se preko mojih dela u Parizu prezentuje i moj grad i naša zemlja. Nadam se da ću naći razumevanje i podršku od merodavnih ljudi kako u gradu, tako i šire jer to treba da je zajednička potreba i obaveza. I tako potvrđujemo naše prisustvo u svetu, gde nam je i mesto.

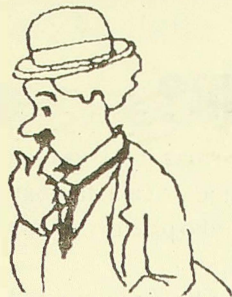
Na čemu sada radite?

S. H.: Mnogo radim na crtežu preko kojeg dolazim do početnog skulptorskog govora. Ponekad u crtežu kažem sve i on stoji kao autohtono delo i celina. U većini slučajeva to je nužno beleženje stanja i raspoloženja duha koji me prazni i omogućuje da i dalje umetnički dišem.

Znači, vidimo se u Parizu?

S. H.: Bilo bi mi drago da se nademo na otvaranju moje izložbe u Jugoslovenskom kulturnom centru, da prošetamo od Pigala do Monparnasta pored Sene i usput popijemo po koji špricer. Te da očima ispijemo sve ono što Pariz pruža.

Vojislav Sekelj

Iz penzionerske beležnice

Đaci, đavoli...

Presretne me nedavno opet jedan moj bivši dak. Moj najbolji dak svih vremena. Od svih, najviše je obećavao. Radnog staža, ni dana. Iz svima poznatih razloga. Ali, snalazi se. Dileriše. Muva se i po buvljaku.

Pita me kako sam ja, kolika mi je penzija? Kažem. Je li to moguće! Pa, on toliko zaradi (to mi kaže tonom kao da je on kriv) za jedan jedini dan. I to kad mu loše ide.

Mora, kaže, da me časti. Dobro. Išli smo negde gore, stepenicama. Da me časti – na visokom nivou! Ovako je bilo: prvo tri-četiri viskija. Dupla. Onda: zečetina, snetina, prasetina. Vina razna, strana. Kada sam nekako s mukom stigao kući, džepovi su mi bili puni cigareta. Stranih. I – prezervativa! Isto stranih.

Kasnije, kod kuće, dugo sam se domišljao zašto je on meni uvalio tu gomilu prezervativa? Za cigarete je u redu, pušim. A onda sam se dosetio! Sigurno zato da ih, krijući se od policije, prodam na buvljaku i zaradim neki dinar. Nezgodno mu, valjda, bilo da svojim bivšem profi gura u džep gotov novac. Logično, zar ne?

Crno nam se piše?

Ovaj naš grad i ne samo naš grad, nego i Državu, može da spasi samo jedan naš – Eliot Nes. Znae već na koga, na čega i na koju oblast mislim. Za njega (Eliota Nesa) i njegove Nesalomive, kod nas bi bilo posla u – nastavcima. Puno nastavaka.

Ali, jer mi nemamo našeg Eliota Nesa (još manje imamo naše Nesalomive) možda bi mogli da ih unajmimo, uvezemo? Ne, nema ništa od toga.

s obzirom na (nepravredne) sankcije koje verovatno zabranjuju i takav uvoz.

Znači, crno nam se piše? Piše. Nama. A njima? Ma kakvi. Oni su bezbrižni. Znaju oni da Nesalomivi postoje samo u tamo nekim stranim tv-serijama.

Neki naši Zemaljci (II)

Prošli put, mislim da sam objasnio ko su ti NEKI naši Zemaljci. Dobro, još malo: to su NEKI, ne tako daleko od nas, u smeru, zapad-jugozapad, tamo preko one reke što mnogo krivuda. Istina, ima takvih NEKIH i na drugim prostorima, na drugim stranama sveta, ali, ovi NEKI su – naši.

Zašto naši? Pa, naši zato jer, nažalost, svi oni govore – naški. A zašto kažem – nažalost? Nažalost kažem zato, jer ti NEKI naši Zemaljci čine takva nečuvena zverstva u svom komšiluku i okolo da su čak i zveri divlje, prave divlje zveri (ovaj podatak je pouzdan i proveren) dobile – kompleks niže vrednosti. Čujem, taj kompleks niže vrednosti (zveri, divlje) pokušavaju da leče tamo kod nekog psihijatra. Ima tamo, kažu, jedan psihijatar, specijalista za zverstva. Osim njega, samo ima još takvih specijalista. I instruktora. I operativaca. Svi oni umešno i uspešno na zverstvu. I svi oni, nažalost (opet nažalost), govore naški.

Ali, priča se, ti NEKI neće dugo. Glavni Svemirac samo što ih nije teleportovao (ili, kako to on već radi) u one njegove Crne rupe. To su takve rupe, predviđene za svemirski otrovni otpad i za one koji zagađuju svemir. E, u takve rupe treba sve njih. Te NEKE. A onda, te Crne rupe, nke Glavni Svemirac dobro, dobro, dobro začepi.

Marko Subotički

Примите наше лепе жетје поводом Ускрса, с поштовањем

Јеврејска општина — Суботица

Primitu naše lepe želje povodom Uskrsa, s poštovanjem

Jevrejska opština — Subotica

Kellemes üdvöletti kívánjuk a húsvétkoron.

Jevrejska opština — Subotica

Subotica pre 50 godina

Sećanja

Davnih 50-ih godina u Subotici su postojale (koliko se sećam) dva „pionirska restorana”. Jedan se nalazio na uglu preko puta Jevrejske crkve, a drugi na korzou, gde je posle bio mlečni restoran.

„Pioniri” bi za male pare mogli kupiti parče hleba namazana sirom, puterom ili pekmezom, šolju mleka ili bele kafe. I to je uglavnom bio čitav izbor. Ali, ako se zna da je hrana uglavnom „sledovala” na kartice – e onda je to već nešto značilo.

Ispred tih „pionirskih restorana” stajali su penzioneri i molili nekog „dobrog” pionira da i njima donese koji sendvič. Jer, penzije su uvek bile samo penzije.

Prode vreme. Pedeset godina brzo proleti.

Ondašnji „pioniri” postadoše penzioneri. Ali, šta sada? – nema više pionira ni pionirskih restorana. A penzija ostala penzija.

Pa ništa. Za utehu, donedavno su postojale „narodne kuhinje”. A šta sada, kada i njih nema?

Andelko Nikolić

ŠTA RADIMO KAD NIŠTA NE RADIMO?

Deca su opisivala kako su zamišljala roditelje dok su bili u maminom stomaku, kako su njih zamišljali mama i tata, koja imena su želeli da im daju i sl.

„Mama je pričala da sam bio veoma nemirno dete u stomaku. Stalno sam je šutao i nisam je pustio ni da spava, ni da jede što ona voli.“ Čaba (6,5 g. Mali Bajmok).

„Mama je morala stalno da leži i bilo joj je jako dosadno. Jako se radovala kad sam se konačno rodio.“ Čongor (6 g. M. B.).

„Uvek sam sanjala o tome kako ću se roditi i kad ću se roditi.“ Andrea (5,8 g. Mandarina).

„Stalno sam spavala (u maminom stomaku, prim. a.) ništa nisam osećala. Razmišljala sam kad ću izaći...“ Nataša (6 g. Mandarina).

„Lepo sam se osećala ... kad sam već izašla, mislila sam da mi je bilo lepše u stomaku zato što sam tamo mogla ležati, i nisam morala da plačem. Niko me nije morao dirati.“ (Ovo je izjava deteta koje ima problema u porodici zbog loših odnosa roditelja.)

Devojčica čiji su se roditelji razveli dok se ona

... A Dragiša (6 g. Mandarina) je uspostavio kontakt sa mnom... „Mama mi je pričala da imam brata i sestru, i ja sam sa njom tako pričao dok sam bio u njenom stomaku.“

Cilj igre *Moje sestre, moja braća* je bio podsticanje samopoštovanja analiziranjem odnosa sa braćom i sestrama što pomaže shvatanju svog položaja i položaja sebi sličnih u porodici.

„Ja imam sestru Aleksandru. Ona ide u školu i odličan je dak. Ima sve petice. I ja ću biti dobar dak. Nekad se sestra i ja svadamo, ali se brzo pomirimo i opet smo zajedno.“ Sanela Z. (6 g. M. B.).

„Ja nemam ni brata ni sestru, ali ih jako želim. Samo, mama ne može da rodi.“ Čongor (6 g. M. B.).

„Ako mog brata neko tuče, ja ga odmah branim.“ Siniša (6,6 g. M. B.).

„Moja sestrice je jako mala. Ništa ne zna, jer je mala beba.“ Vranje (6 g. M. B.).

„Moj brat je stariji od mene. Zajedno idemo da igramo fudbal.“ Željko (6,5 g. M. B.).

Deca su u vidu stripa crtala jedan dan u životu porodice, i to na temu *Šta radimo kad ništa ne radimo*, znači kada su praznici ili vikend.

„Volim praznike, jer onda mama napravi neko fino jelo i svi smo zajedno.“ Damir (6 g. M. B.).

„Volim leto jer je mama kod kuće. Ne mora da žuri, i imamo vremena za sve.“ Sladana (6,6 g. M. B.).

„Subotom mama uvek sprema, a ja i tata radimo oko kuće ili pomažemo dedi oko papagaja, a nedeljom posle ručka svi legnemo da spavamo.“ Čaba (6,5 g. M. B.).

„Ja sa tatom šetam kad je nedelja, a dotle mama napravi ručak, pa svi zajedno jedemo.“ Sanja (6 g. M. B.).

Na kraju svakog dečjeg spomenara našao se porodični grb koji je dete crtalo u saradnji sa porodicom. To je trebao biti pravi, izmenjeni ili izmišljeni zaštitni znak porodice.

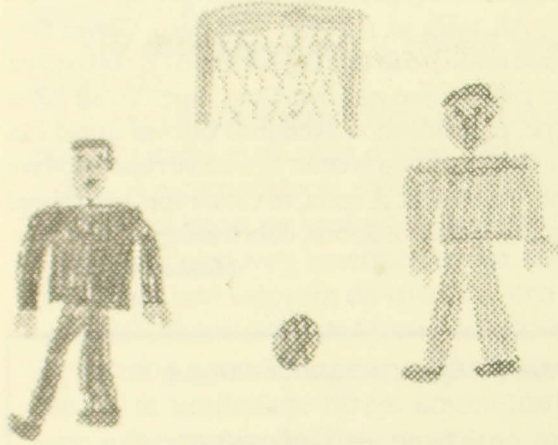
„Svida mi se što je naš grb leptir. Ja volim leptira zato što je nežan.“ Snežana M. (6,4 g. M. B.).

„Ja i sestra smo htele da nacrtamo cvet. Cvet je jako lep, a svi u mojoj porodici su lepi.“ Tatjana Z. (6 g. M. B.).

„Svi smo hteli da nacrtamo jedno veliko srce i mi smo unutra. Mi se jako volimo.“ Sanela Z. (6 g. M. B.).

(nastavlja se)

Dijana Kopunović, dipl. psiholog

Kakav je moj brat?

još nije rodila nacrtala je samo delić lica oca, jer: „Kad sam ja trebala da se rodim tata već nije bio sa nama. Zato mi je važna samo mama i sestre.“

Majku ili oca deca su zamišljala na osnovu boje glasa roditelja koje su čuli dok su bili u stomaku.

„Mamu sam zamišljao kao lepu i mladu. Po glasu sam to osetio. Tatu sam zamišljao sa braćom.“ Nikola (6 g. Mandarina).

Tuš za usta

Značajnu pomoć u suzbijanju karijesa, neugodnog zadaha iz usta, te bolesti paradonta predstavlja tuš za usta.

Mlaz vode koji pulzira odstranjuje ostatke hrane i naslage iz onih dijelova usta gdje zubnoj četkici nije dostupno. To su naročito prostori između zuba te ispod mostova i krunica. On istodobno masira zubno meso i tako ga učvršćuje.

Moram naglasiti da tuš za usta ne može zamijeniti zubnu četkicu, ali je odlična pomoć za dodatnu njegu usta i zubi nakon četkanja.

Zubna svila

Između zubi i poslije četkanja ostaje mali dio hrane i plaka. Neki to pokušavaju odstraniti četkicom, ali je bolje upotrijebiti zubnu svilu. Ovaj način čišćenja je koristan, jer karijes najčešće nastaje između zubi.

Četkanje i upotreba zubne svile najbolji su način da naša usta budu čista, svježa i zdrava. Čitav posao traje pet minuta, a to nije mnogo.

(Iz knjige Valenta Sabolića „I o tvojim zubima“)

Seder večerom obele početak Pesaha

Praznik beskvasnog hleba

U subotičkoj Jevrejskoj opštini održana je 14. aprila seder večera čime je svečano obeležen početak Pesaha, jednog od najvećih jevrejskih praznika. To je praznik beskvasnog hleba (haga macot), odnosno oslobođenje Jevreja iz egipatskog ropstva. Kao što je Purim (takode veliki jevrejski praznik) vezan za priču o Esteri, persijskoj kraljici Jevrejki, tako je Pesah vezan za priču o Mojsiju. To je poznata priča koja počinje njegovim čudesnim spasenjem od sudbine sigurne smrti, pošto je faraon Ramzes III, u XIII veku stare ere, naredio da se ubiju sva jevrejska muška novorođenčad kako bi se sprečilo preterano mnoštvo jevrejskog naroda. Spasila ga je sama faraonova kći, koja ga je usvojila, pa je odrastao u blagostanju kao kraljević. O svom poreklu saznao je od žene koja ga je došla, a koja je u stvari bila njegova majka. Mojsije, kao četrdesetogodišnjak, spasavajući glavu, progonjen zbog ubistva Egipćanina, izuzetno surovog prema jevrejskom robu, beži iz zemlje Egipatske u zemlju Midjansku, gde postaje pastir. Time se bavi 40 godina, kada mu se objavljuje Jahve u vidu gorućeg grma koji ne sagoreva, i nalaže Mojsiju da se vrati u Egipat i povede svoj narod u Obećanu zemlju, zemlju Kanaana, zemlju gde teče med i mleko. Izgledalo je da je Mojsijev trud uzaludan jer, i pored svih molbi upućenih faraonu da dozvoli narodu Izrailja izlazak iz Egipta, pored svih demonstracija Jahvine moći koji je na Egipćane poslao 10 strašnih zala, faraon se nije odazvao Mojsijevoj molbi. Na kraju je usledilo najstarašnje zlo, poslato od Boga – ubijanje sve prvorođene egipatske dece. Da to zlo ne bi zadesilo i jevrejsku decu Jahve je naredio Jevrejima da svaka porodica zakolje po jedno jagnje, njegovom krvlju poprska dovratke svojih kuća, kako bi mogao proći, zaobići i pošetediti Jevreje. Odatle vodi poreklo naziva praznika, pošto na hebrejskom pesah znači proći, prekoračiti. Nakon tog faraon je uslišio Mojsijevu molbu, dozvolio Jevrejima privremeno napuštanje Egipta. Jevreji su na brzinu napustili svoje domove, poneli sobom najnužnije, a hleb koji su spremili za pečenje nije stigao da uskisne, pa su ga, nakon napuštanja Egipta, pekli tako neuskislog. U spomen na ta vremena, a po Jahvinoj zapovesti, Jevreji 7 dana (od 15. do 21. dana meseca nisana) jedu beskvasni hleb i gorko korenje (ren, celer) koji simboliše izuzetno težak i mukotrpan život pod egipatskim jarmom. Crveno vino, koje se pije prilikom ritualnog obreda, i molitve simbolišu krv jagnjeta, a mezuz (na hebrejskom – dovratnik) je znak kojim Jevreji ukrašavaju svoj dovratnik.

Vera i pridržavanje zakona Božijih je jedno od mogućih objašnjenja za opstanak jevrejskog naroda u dijaspori nakon tolikih iskušenja tokom više hiljada godina svog postojanja.

Julija Lendel

Iz sportske prošlosti Subotice

„Olimpijski pobjednik iz Atene i svjetski prvak“ (I.)

- Prvi naš sportaš koji je osvojio zlatnu olimpijsku medalju bio je Đuro Stantić (1878 – 1918)

Đuro Stantić – ponos Subotice, svoj sportski život ovenčan slavom započeo je na sportskim terenima na Paliću, gdje su se već 1880-tih godina državala organizirana sportska natjecanja.

Na jednom atletskom natjecanju na Paliću, početkom ovog stoljeća održavalo se i natjecanje u hodanju. Na ovom natjecanju pored Subotičana, sudjelovali su i poznati natjecatelji iz Mađarske. Ired sam početak natjecanja u hodanju, na startu, odjednom se prijavio jedan mladić u čizmama i civilnom odijelu izražavajući želju da se natječe. To je bio „on“ – Đuro Stantić. Na ovaj njegov zahtjev, natjecatelji su se nasmijale i vidjevši ga onako u civilu odvedu ga s terena, smatrajući njegov zahtjev za nelegalan. Međutim, mladić u civilu ostao je uporabn. Na startu je stao sa vanjske strane staze i kada je utrka krenula, krenuo je i on praćen povocima i aplaudiranjem publike. Ali dogodilo se pravo čudo: iako je morao prijeći daleko dulju dionicu staze, pošto je hodao po vanjskoj strani staze – pobijedio je na natjecanju. Upravo zbog zaprepašćenje publike, natjecatelja i organizatora mladić u čizmama, ostavivši daleko iza sebe natjecatelje koji su trenirali i spremali se za natjecanje tijekom cijele godine, pa i više.

Poslije ove njegove prve pobjede, profesor Nikola Matković, iskusni pedagog, a i sam veoma poznati atletičar, počinje rad s talentiranim natjecateljem.

Prvi veliki uspjeh u svojoj briljantnoj karijeri postiže već 1900. godine velikom pobjedom na međunarodnom natjecanju u Beču.

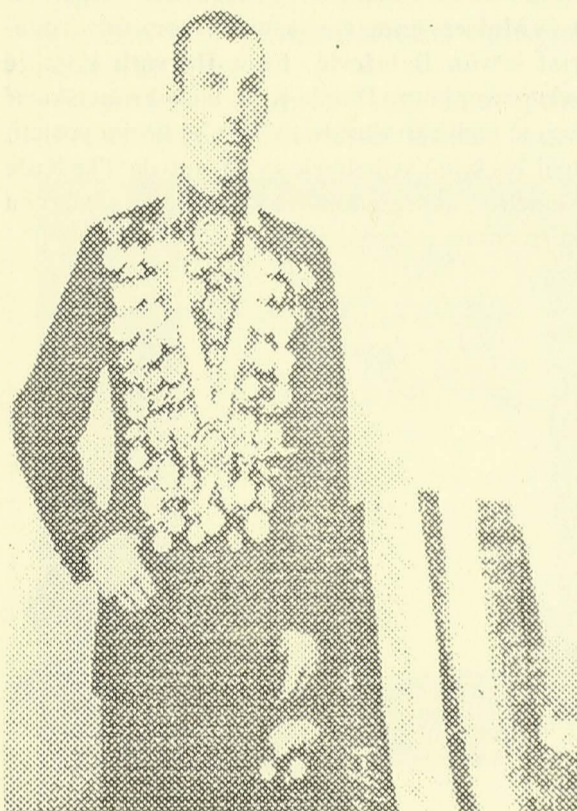
Evo što piše o toj pobjedi ondašnji subotički list „Neven“ u broju 10 od 1. listopada 1900. godine: „ŽIVIO DURO STANTIĆ! – Naš mladi odoljub Đuro Stantić došao je iz Beča sa najvećom slavom i sa majlipšom uspomenom. Naime, prošlaste nedilje bili su u Beču prve engleske mejdandžije koji su zbog svoje istrajnosti u tilo-ežbanju a napose u hodanju po svemu svitu na zaslu, da se sa bečkim i ostalim evropskim mejdandžijama u hodanju oprobaju. Na to takmičenje otišao je i naš Đuro Stantić gdi je sve

mejdandžije pišake nadobio. Duljina je bila odmirena, tako na 40 km. I naš Đuro prvi dođe do mete, zadobije prvo odlikovanje i postane prvi mejdandžija na širom svitu. Čestitamo od srca našem mladom sokolu na tom ritkom odlikovanju, koji je tako lipo sebe i rod svoj proslavio.“

Već naredne godine (1. rujna 1901.) na međunarodnom prvenstvu u Pragu, Đuro Stantić u disciplini hodanja na 27 km stiže prvi u vremenu 2 sata 24 minute i time osvaja zlatnu kolajnu s plavom lentom i šampionat Čehoslovačke u hodanju.

(nastavlja se)

Ante Zomborčević

Đuro Stantić – olimpijski pobjednik iz Atene i svjetski prvak

Priče o gradu

Godina 1391.

Na poljani kod mesta Bodroga, pored Dunava, poslednjih dana aprila 1393. godine plemići Bodroške županije skupljali su se na opšti sabor. Sluge su podizali šatre i pripremali ražnjeve, roštilje i kotliće. Paljene su vatre, životinje su proživljavale svoje poslednje trenutke, da bi potom završile na ražnju, u kotlu na roštilju. Buradi sa vinom i pivom su otvoreni (nezdravo je bili piti vodu u to doba), i sabor je mogao početi. Sabor u ime kralja, Sigismunda Luksemburškog, čuvenog po tome da je osudio Jana Husa i time počeo verske ratove, sazvaio Lošonci Istvan, Mačvanski ban i Bodroški župan, zbog suđenja lopovima, razbojnicima i drugim kriminalcima koji su se razmnožili u poslednje vreme. (bar tako piše u obrazloženju, izgleda da su i tada sa vremena na vreme poveli borbu protiv kriminala, zvuči poznato, ne?). Sudeenje je počelo zajedničkom Božjom službom, nakon čega izabrana je dvanaestočlana porota, koja je dodirujući Raspeće položila zakletvu pred Lošoncijem i dvojicom službenika županije „ da će se držati zakona, neće zatajiti istinu i nepravilnosti neće ispravljati“. Osmog dana suđenja, tj. 7. maja 1391. godine donete su i presude nad „nevaljalcima“, kojima je suđeno u odsustvu. Presude su bile teške, gubitak glave i sve imovine. Ko osuđene bilo gde ubije nije odgovoran, rodaci ubijenog ne mogu pokretati postupak protiv njega. Presuda je napisana, župan i njegova dva pomoćnika svojim potpisima i pečatom su overili dokumenat, koji se do dana danjašnjeg čuva u Budimpešti, i jedan je od retkih dokumenata iz tog doba. Na kraju XVI. veka u krajičku ogromnog carstva Sigismunda Luksemburškog tako je funkcionisala „pravna država“. Cela ova priča za nas Subotičane interesantna je zbog jedne rečenice koja glasi „ ... Agustin lopov, kmet Pakay Lasla, sina Andraša, iz Zabatke...“, ovom rečenicom Subotica ulazi u pisanu istoriju, mada znamo da je istorija naselja (mislim na srednjevekovno) počela mnogo ranije, a čovek se pojavio na ovim prostranstvima ravno pre 10.000 godina. Na teritoriji današnjeg grada znamo za ostatke pet naselja iz XI ili XII veka, njihova imena ne znamo, tačno koja je bila Zabatka koja se spominje, ali sa sigurnošću možemo tvrditi da je to bilo maleno naselje sa dvadesetak kuća poredanih oko malog jezerceta, koje je mnogo kasnije dobilo ime Rogina bara. Na jednom kraju sela na brežuljku verovatno je stajala mala skromna crkvice, pokrivena trskom ili šindrom. Slična crkvice je nedavno otkopana između Paličkog i Ludoškog jezera na mestu nazvanog Kóvágó. Kasnije, na drugom brežuljku podignuta je i tvrđavica, koja je postala jezgro oko kojeg se iskristalizovao grad.

Da se ja pitam, tom bih Agustinu lopovu podigao spomenik u centru grada, ako ne zbog čega drugog, onda zbog toga što se zahvaljujući njegovom lopovluku, Subotica – Zabatka pojavila na pozornici pisane istorije. Uostalom, neće to biti prvi spomenik podignut nekom „nevaljalku“ u ovom gradu.

Szabó Zsombor, arhitekta

Skup zatočenika logora

Dachau

Sekcija zatočenika koncentracionog logora Dachau pri Općinskom odboru Saveza boraca narodnooslobodilačkog rata Subotice, održat će konferenciju za novinare u subotu 29. travnja u 10 sati u velikoj sali OO SUBNOR-a na Otvorenom univerzitetu. Umoljavaju se svi preživjeli logoraši da prisustvuju ovom skupu. Skup se organizira u povodu 50. obljetnice oslobođenja ovog prvog koncentracionog logora, koji je utemeljen 1933. u gradiću Dachau u tadašnjoj nacističkoj Njemačkoj.

(l. r.)

AUOMETAL

Naš izbor:

MUZI

Gore nam plaču... Jaući su česti...
 Ustaj i crnu odeždu obuci:
 Svijetli puti ponese u ruci
 I kreptom vjerom moj narod pričesti!
 Molitvom toplom gnjev boga ukroti
 I traži milost napačenoj grudi:
 S mučnim robljem mučenica budi
 I snjime stupaj krsu i Golgoti.
 U polja naša Iskarjot ude...
 I njive naše postadoše tude...
 I na nas pade guba i rugoba...
 Ustaj i podi! Jaući su česti...
 Pred teškim časom moj narod pričesti,
 Krvav k'o sunce nek' sine iz groba...
 Aleksa Šantić

Nova knjiga

Govor iskustva boli

Samim naslovom knjige „San srca”. Književno društvo „Sveti Sava”. Beograd. 1995., pjesnikinja Marija Grunčić-Nenin razotkriva tematski okvir motiva svojih pjesama. Jer, sintagma „san srca” na ulazu knjige otvara vrata intimne ispovijesti srca, tog središta osjećaja, s krivudavih puteva osobnih „pustolovina” sna.

A kakva je priča tog puta u strašću obloženih prostora srca, gdje ljubav, ta zasigurno najdražesnija pojava u čovjekovom životu i najuzdignutije osjećanje postojanja koje čovjek poznaje, prebiva? Kakvo je iskustvo ljubavi, tog temelja ljudskog postojanja, te igre napetosti radosti i patnje, zanosa i razočaranja? Odgovor na ovakva pitanja uvijek nosi žig osobnog. Taj odgovor se pojačava stvaralačkim činom, čija kruna kao završeno djelo postaje prenosiv i drugim ljudima dostupan. Dakako, to čini i ova zbirka pjesama snažnim biljegom osobnog: iskušan, doživljen i, na kraju, preživljen događaj ljubavi.

Za razliku od sada već prave poplave površne graje s tugaljivim nanosima, nevjesto utkanih u ditirambe srama, koji se zvanično još svugdje naziva „novokomponovana narodna muzika”, nemuštog i poluartikuliranog govora o ljubavi (gdje fenomen ljubavi nije zapravo ozbiljno ni dotaknut, a kamoli raščlanjen ili upoznat) ljubavna poezija Marije Grunčić-Nenin daje sasvim prikladan prigodan iskrenog i nepatvorenog iskustva boli što ga ljubav zadaje. To iskustvo boli, osobno duboko proživljeno kroz svu „egzistencijalnu muku i tjeskobu”, pjesnikinja kazuje u grču. U formi slobodnog stiha, bez uobičajenih pjesničkih sredstava (u vidu metafora, alegorija...) ona donosi britku, kratku, katkada i čistu apstraktnu misao, ali poetskog ritma. Takva misao, koja je puna naboja, kazuje osvjedočeno iskustvo boli koja je uzrokovana iskustvom drugog.

Jer, dijalektika ljubavi kao uzajamno stapanje u jedno, a bez povrede ili gubitka vlastitog identiteta u tome stapanju, bez tog drugog se pokazuje kao ništa. Cjelov krajnjeg rezultata gubitka drugog, to ništa ostavlja ranu na srcu, što i jest buđenje iz sna. Probudeni, dotaknut zbiljskim, čovjek biva stavljen u borbu liječenja ostavljenih tragova sna srca. A samo onaj koji pronađe dovoljno snage u sebi za njezino zalječenje, a time i prevladavanje, to jest onaj koji sebe na rani gubitka i preko nje sebe izgrađuje, postaje zreli čovjek. To je druga strana dijalektike ljubavi.

U knjižari „kod Mirka”

Izložba „cvijeća”

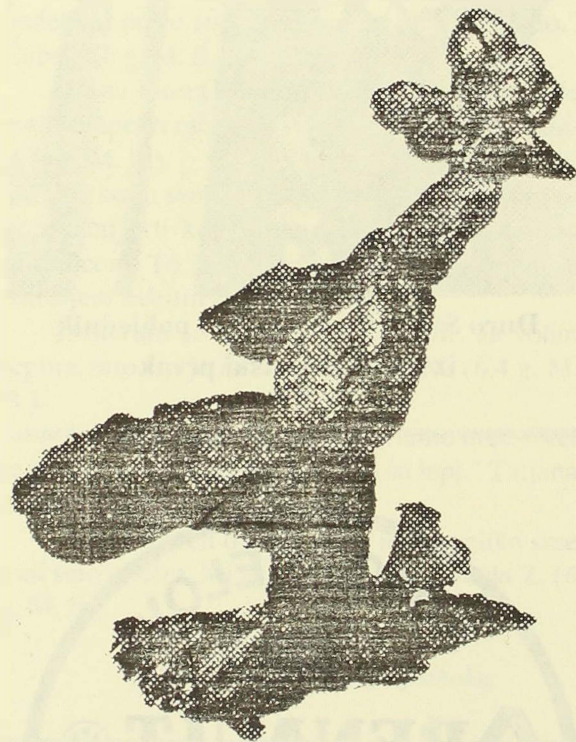
U knjižari „Napredak”, poznatijoj kao knjižara „Kod Mirka”, otvorena je 18. travnja izložba slika Ruže Dulić, članice Likovne sekcije „Bunjevačkog kola”.

Ruža Dulić, naša sugradanka, školovala se u Subotici, završila Pravni fakultet, sve svoje slobodno vrijeme posvetila je kistu, paleti i platnu.

Svoj slikarski talent i nemirni duh prikazuje slikanjem u ulju, gdje su joj najdraži likovi obitelji, prijatelja i njihove djece. Međutim, najviše voli parafrazirati svoje ime – slikajući najčešće cvijeće – i unoseći u njih sav svoj nemirni duh, dajući time takoš likama života želju posjetitelju da skoro uzabere cvijeće odslikano jakim i ostrim bojama.

Izložbu „kod Mirka”, osmu samostalnu i tko zna koju skupnu, otvorio je prigodnim riječima njezin kolega Šime Peić, a večer su uveličali Mátyás Molcer pjesmama na mađarskom, mladi gitarist István Balažević, Ema Horváth koja je recitirala pjesme Danila Kiša, Lazo Francišković koji je recitirao vlastite pjesme, te brojni posjetitelji. Na kraju, vrijedno je spomenuti da slike Ruže Dulić rese mnoge domove kako u gradu, tako i u inozemstvu.

(lj. l.)

Sava Halugin: „Pevac”

Najmlađi članovi Likovne sekcije KUD „Bunjevačko kolo” predstaviti će se posjetiteljima skupnom izložbom svojih radova 23. travnja u prostorijama Društva. Izložbu će otvoriti dopredsjednik Društva Lazo Vojnić Hajduk u 11 sati.

Erotika u narodnoj glazbi

„Konkretni” simboli

Erotika u mađarskoj narodnoj glazbi bila je temom glazbeno-književne večeri, održane 12. travnja u Gradskoj biblioteci. Predavanje o ovoj zanimljivoj temi održao je László Szólósi Vágó, a u vokalno-glazbenoj izvedbi „konkretnih” primjera pomagala mu je supruga, skupa s bračnim parom Sós.

Kako je gospodin Szólósi istaknuo za saznanja o erotskim simbolima uvelike možemo zahvaliti Sigmundu Freudu, čijim se učenjem predavač najviše koristio. Na taj smo način imali prilike čuti mnoštvo primjera iz mađarskih narodnih pjesama, čiji se smisao „ispod vrha sante” krije u erotici. Predavač je erotiku u pjesmama podijelio na četiri osnovna motiva: simbolične, konkretne, dvosmislene i „plečke”. Gospodin Szólósi najviše se zadržao na pojašnjavanju simbola (što je i razumljivo), a ljubicu, jabuku, vrt, štap, krasavac... naveo je kao univerzalne primjere prisutne u svijetu više od tisuću godina. Zanimljivi su također bili i primjeri dvosmislenosti (toga ima i kod nas) kada se stih završava početnim slogom neke riječi, a tek nam naredni „otkrije” da je očekivanje iznevjereno. Takve su pjesme, za razliku od većine onih u kojima je smisao erotike u simbolu, vedre i raskalašne.

Sve u svemu, bila je ovo veoma zanimljiva i neobična književna večer, čemu su mnogo doprinijeli glazbeni dijelovi na narodnim instrumentima.

(z. r.)

U spomen Josipu Kovaču Čiki

Dug „plaćen” koncertom

Pod nazivom „Čikin čarobni svet”, u organizaciji OKUD „Mladost”, Subotičani su održali dužni hommage svom velikom sugradaninu Josipu Kovaču Čiki.

Pred prepunom vijećnicom Gradske kuće nastupio je tek dio afirmiranih imena iz svijeta glazbe, koji svoj uspjeh temelje upravo na imenu Josipa Kovača. Tako su se na jednom mjestu, kao nekoć na „Omladini”, čiji je Čiko tvorac, pojavili Bisera Veletanlić, Zafir Hadžimanov, Dušan Dančuo, Vladimir Erdog Meda, Jovan Adamov, ali i Jazz ansambli „Mladosti” i RTNS, njegovi suradnici i učenici da svojim pjesmama i muziciranjem podsjetite na vrhunsku kvalitetu izraslu iz negdašnjih talenata.

Voditelji programa Zsuzsa Lőrinc i Dejan Đurović govoreći o značaju Josipa Kovača za Suboticu, ali i mnogo šire, istaknuli su da je bio strog ali pravičan pedagog u Muzičkoj školi i „Mladosti”, te da je svojom ljubavlju prema glazbi uspio od našega grada napraviti sponu sporazumijevanja i glazbenu metropolu u zemlji. Organizatore i prisutne na večeri brzojavima su prigodnim riječima pozdravili Aleksandar Korać i József Kasza.

(z. r.)

Naš književni leksikon

Branko Jegić – pseudonimi: Branislav, Stjepan Filipović, Krešimir Vranjić – rođen je u Subotici 13. travnja 1944. godine. Piše pjesme, članke i prikaze. Nakon što je osnovnu školu završio u rodnom gradu, školovanje nastavlja u Međubiskupskoj klasičnoj gimnaziji na Šalati u Zagrebu i u gimnaziji „Josip Juraj Strossmayer” u Đakovu. Filozofiju i bogosloviju završio u Visokoj bogoslovnoj školi 1970., ali nije primio svećenički red, nego je ostao svjetovnjak. Živi i radi u Subotici kao službenik u jednoj međunarodnoj špedicijskoj organizaciji.

Prve pjesme objavio u školskim dačkim listovima, a 1970. i 1971. je suradnik i časopisa **Rukovet**. Više pjesama, članaka i prikaza objavio je u pojedinim godištima kalendara **Subotička Danica**, Godišnjaku KUD „Bunjevačko kolo” – Dužijanac '93”. Žigu itd.

JUTRO U BAČKOJ RAVNICI

*U moru zlatnom, na jutru Sunčanim zrakom
Sunčanim cvijetom
Ognuta u plašt klasova zrelih
Budiš se mirno*

*Bačka ravnico, svijete moj bijeli
Ne sanjaš, ne zoriš
Ne sanjaš, goriš
Budiš se u talasu klasova zrelih
Živiš u zrenju
Živiš u zori*

*Klas žutozlatni povijen miran
Na vjetru klati
Na vjetru moli.*

(1982)

BIO BIH SRETAN

*Bio bih sretan
nositi misli dobrote i mira*

*Svijetu
nad uzglavljen šapat uspavanku
umjesto željeznih parčadi
i tona užasnih trotila*

*Svirao bih tišinu
večeri
neugaslih na nebu zvijezda*

*Skidao bih ljubav
i snove*

(1971)

NA SPOMEN

*U ovoj zemlji naši očevi
i naša braća
motikama tvrdo su upisali
u crnim brazdama –*

zakletvu

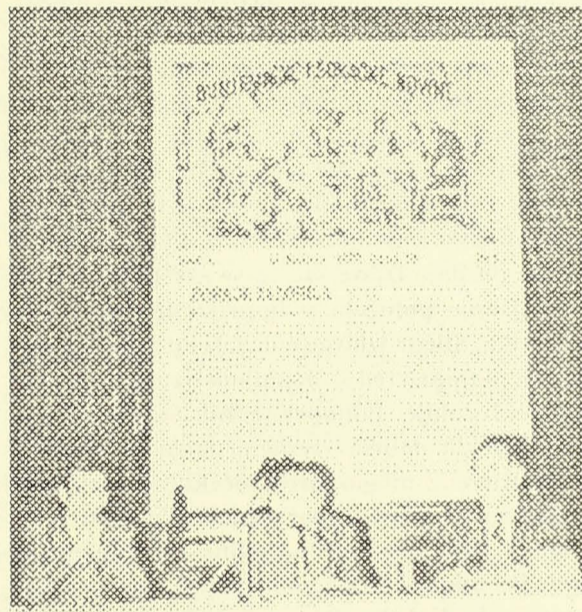
*poljima zelenim
i krvavim čelom znojavih
rukama žuljavim:
– Ovo je zemlja naša
zavjetna
na spomen*

Branko Jegić

Obljetnica „Bunjevačkih i šokačkih novina” (II)

Pomenuću biskupa Strossmayera, Ivana Kukuljevića-Sakcinskog, povjesničara Franju Račkog, biskupa Dobriću. Sa svima njima je bio u kontaktu. Zatim, poznavao je književni rad u Ugarskoj i Slavoniji. To je ona franjevačka literatura, od koje se nešto moglo vidjeti na izložbi (djela Mihovila Radnića, Stipana Vilova, Emerika Pavića, Grgura Peštalića...). Ovo sve navodim stoga što se jedan list ne može roditi ni iz čega, njemu nešto mora da prethodi, on mora na nečem da se utemelji. Upravo ta literarna tradicija koja ostaje iza ovih i niza drugih nepomenutih pisaca bila je taj oslonac u kulturno-jezičkom pogledu koji je Antunoviću omogućio pokretanje lista.

U drugom izdanju Peštalićevog djela „Dostojna plemenite Bačke starih

Branko Jegić, Josip Buljovčić i
Bela Ivković

uspo,ena, sadašnjih i drugih slavinske kervi deliah slava...” (Subotica 1866., a prvo je izdanje izišlo u Kaloči 1790.) upotrebljena je već Gajeva grafija. Do Gajevе reforme se kod Hrvata, naravno i kod ovog dijela hrvatskog življa u Ugarskoj, upotrebljava grafija koja je sastavljena na bazi mađarske grafije (na pr. čovek se pisalo sa cs, i tako dalje...). Gaj je izvršio reformu. Upotrebom dijakritičkih znakova ć, č, a kod nas ovdje u Subotici se prvi put javlja, barem koliko je meni poznato, u pomenutom spjevu „Dostojna plemenite Bačke...”. Valja ovdje reći da je prije izlaska „Bunjevačkih i šokačkih novina” problem grafije već bio riješen. To su riješili Ilirci koji su usvojili novu grafiju (kako danas pišemo). Antunović s tim nije imao pro-

blema kao što je imao Gaj u vrijeme kada je počeo izdavati svoju „Danicu ilirsku”. Međutim, on je imao težih problema na drugom polju.

Počeci Antunovićevog djelovanja sežu u 1869. godinu. Dakle, godinu dana prije pokretanja lista. O tim aktivnostima može se detaljnije upoznati iz tekstova u zborniku „Ivan Antunović” iz 1992. godine. Tu su objavljeni pozivi, otvorene knjige i sve ono što je predstavljalo prethodnicu za pokretanje lista, za animiranje budućih čitalaca i onih koji bi trebali pomoći izdavanje i redovito izlaženje „Bunjevačkih i šokačkih novina”. I tako je Ivan Antunović još prije pokretanja lista, da tako kažem, pružio ruku i na jednu i na drugu stranu i dao do znanja da njegove namjere nisu samo u tome da pokrene nekakav regionalni list za jednu malu skupinu ljudi koja živi u Podunavlju, nego da ima ambicija da pokrene i da izdaje list koji će imati čitaoce i na širem prostoru a tematikom i kvalitetom biti takav da će odgovarati takvim ambicijama.

Potrebno je nešto više reći o književnom radu koji je prethodio ovom Antunovićevom koraku. Pomenuti su književnici veoma značajni iz više razloga, prvenstveno zato što je u njihovom opusu data pisana potvrda o tome da je jezik Bunjevaca podesan za književni rad. Ti radovi su imali svoju kulturno-prosvjetiteljsku vrijednost što je bilo izuzetno značajno u situaciji kada se kroz nacionalistički intoniranu štampu u državi, kroz školu i na sve druge načine pokušavalo dokazati da „bunjevački jezik nema više od 300-400 riči”, kao i da to nije onaj jezik kojim govore Srbi i Hrvati (takvih mišljenja ima i danas). Ovi su pisci u svom radu rješavali određena ortografska, pravopisna pitanja, te je iza njih ostala relativno ustaljena pravopisna praksa karakteristična za ugarsko-slavensko područje. O tome nalazimo svjedočanstva i kod Ignjata-Alojzija Brlića(?) iz 1846. godine, koji se čak veoma laskavo izrazio o njihovom doprinosu. Kada je sve to postojalo Ivan Antunović je mogao da krene u posao oko pokretanja lista. U tome je imao jako mnogo problema. Suočio se s nedostatkom, kako bismo mi to danas rekli, stručnog novinarskog kadra, profesionalnih novinara nije bilo. I to je sve trebalo riješiti. Ipak, on je u tom uspeo zahvaljujući angažovanju i svojih finacijskih sredstava, a prema podacima koje imamo tu mu je pomagao, na određen način, i biskup Josip Juraj Strossmayer. Uspio je da prevlada sve te teškoće i da prvi broj izide 19. ožujka 1870. godine u Kaloči, gdje su ove novine i štampane sve vrijeme svog izlaženja kao nedjeljni od stranaka nezavisan politički list, što doduše, u zaglavlju lista nije stajalo, ali je on takav bio.

PAĐO X EPU

SUBOTIČKI POSLOVNI
INFORMATOR

24000 SUBOTICA, Trg Slobode 2/1
Telefon: (024) 20 - 598

(nastaviće se)
Josip Buljovčić

Izjavili i živi ostali!

O poljoprivredi ne tako davno i sada, nema nikakve razlike

„Velika briga je i nedoumica koja tišti mnoge poljoprivrednike – šta i koliko se isplati sejati. Deo ove atmosfere mogao se osetiti i u pojedinim diskusijama poslanika na nedavnom zasedanju Skupštine Srbije. U raspravi je ukazano na više problema od nedostatka nafte i rezervnih delova, do skupih mineralnih đubriva i preskupih sredstava za zaštitu bilja. Čuo se predlog da se uvede vanredno stanje, kako bi se poljoprivreda blagovremeno obezbedila dovoljnim količinama dizel goriva. Takođe je ukazano na nepodnošljivi disparitet cena između poljoprivrednih i industrijskih proizvoda, što vodi daljem osiromašenju poljoprivrede”.

„Dok se u zemlji vodila otvorena antiagrarna politika nije se ni moglo govoriti o nekim rešenjima na duže staze. Ohrabruje to da se sada sve više shvata da proizvodnja hrane, pa i briga o setvi, ne mogu biti trenutne već trajne obaveze. Poljoprivrednici sada opravdano traže da država preuzme svoj deo brige o razvoju agrara, kako se to radi u tržišno razvijenim zemljama.”

„Agraru odgovaraju stabilni uslovi proizvodnje i cene poljoprivrednih proizvoda, koje garantuju minimalnu dobit. U tom pravcu su, nema sumnje, učinjeni prvi značajni koraci: od formiranja agrarnog budžeta, koji, istina, nije dovoljan da zadovolji sve zahteve, do obimnog programa revitalizacije sela” („Poljoprivrednik” br. 1922, od 3. aprila 1992. godine, Uvodnik)

„Skupština Srbije nastavila je zasedanje i raspravu o Izveštaju o jednogodišnjem radu republičke vlade započetu prošle sedmice.”

„Ovonedeljnu raspravu obeležila je polemika o poljoprivredi, a resorni ministar Ivko Đonović ocenio je da su rezultati u ovoj oblasti zadovoljavajući”.

„Ministar Đonović ukazao je na problem poremećenih pariteta cena na štetu primarne poljoprivrede, kao i na nedostatak novca za kreditiranje. Posle ukidanja primarne emisije za agrar banke nisu zainteresovane za ulaganje u pol-

joprivredu, jer su dugoročni i ne donose profit kao drugi poslovi. Taj problem vlada Srbije rešava sa Narodnom bankom Jugoslavije, vodeći računa o tome da ne dođe do poremećaja u monetarnoj sferi, kako bi smo ostali na politički čvrstog dinara.”

„Vlada, naglasio je, pokušava da reši strateške probleme, kao što je donošenje agrarnog budžeta, na primer.” („Poljoprivrednik” br. 2035, od 7. aprila 1995. godine, članak „Polemično o poljoprivredi”)

U devnom listu „Politika” od 14. aprila 1995. godine podnaslov jednog članka glasi „Agrarni budžet definitivno rešenje?”, gde se kaže: „Dugoročno, praktično definitivno finansijsko rešenje za agrar trebalo bi da bude – stvaranje agrarnog budžeta. Najbolje je, naravno, da i ta proizvodnja ima svoju akumulaciju, da ne zavisi niodkoga, dakle da može samu sebe da finansira, međutim takvih poljoprivreda nema u svetu. Stvaranje agrarnog budžeta najavljuje se sve češće u poslednje vreme. U razgovoru sa bačkim poljoprivrednicima Ivko Đonović je rekao da se na tome urzano radi, da to neće biti samo onaj deo novca koji se sada u budžetu Srbije izdvaja za premije za mleko, podsticaje stočarima, revitalizacije sela itd, već samostalna, snažna finansijska institucija, koja će eliminisati pre svega ciklična kretanja i proizvodnji a time i čuvanju pa i prometu hrane”.

Ustvari i nije bitno ko je šta i gde izjavio vezano za poljoprivredu. Danas je najmerodavniji ministar za poljoprivredu u vladi Republike Srbije da daje izjave šta će se sve preduzeti za poboljšanje položaja poljoprivrede i poljoprivrednika. Slične izjave su davali i prethodni ministri poljoprivrede, a poljoprivreda tone sve dublje i dublje. Poljoprivrednik se priseća na tako davnih dobrih vremena kada se ipak od poljoprivrede moglo živeti, očekujući najnoviji poljoprivredni hit „agrarni budžet” koji se stvarao i ne tako davne 1992. godine, ali od njega za sada još nikakve vajde, sem čvrstih stavova da će se takav budžet stvoriti.

Mr. Ivan Rudinski

Zadrugari zajedno na Poljoprivrednom sajmu

Inicijativa Zadruga saveza Vojvodine da se značajnije zemljoradničke zadruge sa područja naše pokrajine predstave na 62. Međunarodnom poljoprivrednom sajmu u Novom Sadu naišla je na odjeke i u Subotici. Učešće na ovoj značajnoj manifestaciji privrednih i nadasve poljoprivrednih dostignuća potvrdile su zemljoradničke zadruge „Salaš” i „Zrno”.

– Naš motiv da se po prvi put među poslovnim svetom na sajmu nademo zajedno je da izvučemo zadrugarstvo iz anonimnosti, te da prika i naše mogućnosti, jer imamo interesa da saradujemo sa privredom, kao i ona sa nama.” – objašnjava Petar Ilić, predsednik Zadruga saveza Vojvodine i dodaje:

– Poljoprivredi je sada mnogo te nego ranije, ali je upravo zadrugarstvo put da se zemljoradnik-zadrugar bori za veću dobit, bez obzira na sve teškoće. Računamo i na bolje dane, pa se treba pripremati i za to da ćemo proizvoditi ne samo za domaće potrebe, već i za izvoz. Stoga nam je stalo da se susretnemo sa poslovnim svetom. Ne zbog mode, već iz interesa.

Sličnog je mišljenja i Joso Anišić, direktor Zemljoradničke zadruge „Salaš”, koji smatra da je u ovo vreme krize veoma opasno „učauriti se” i ne tra izlaz i kroz tešnje povezivanje sa preradivačkom industrijom kako bi se, kroz zajedničke poslove, zadruge na tržištu pojavljivale sa proizvodima višeg stepena prerade.

– Sigurno je da će uslovi u kojima radimo dovesti do toga da će mnogi propasti, ali će najvitalnije firme opstati. Mi hoćemo biti među njima. – ka Anišić.

Zemljoradnička zadruga „Zrno” je, prema rečima direktora Ivana Tikvickog, već učinila korak napred, tako da će na sajmu promovisati svoj novi proizvod namenjen domaćem, a u perspektivi i inostranom tržištu. Reč je o mehanički cedenom ulju iz jezgra suncokreta, koje bi mesto u našem domaćinstvu trebalo da nađe ne samo zbog čestih nestašica rafinisanog ulja, nego prvenstveno zbog svog kvaliteta.

Pored predstavljanja zadruge, Zadruga saveza Vojvodine će na sajmu organizovati i savetovanje na temu „Zadrugarstvo danas i sutra”.

– Cilj nam je da okupimo predstavnike najaktivnijih od 350 zadrugara, koliko ih ima u Vojvodini, i razmenimo mišljenja o problemima i o idejama za dalji razvoj zadrugarstva, te da ka dravi i društvu kakav ambijent tra da bismo više proizveli u interesu svih. – tumači Ilić.

Međunarodni poljoprivredni sajam u Novom Sadu odraće se od 13. do 21. maja 1995.

(d. v.)

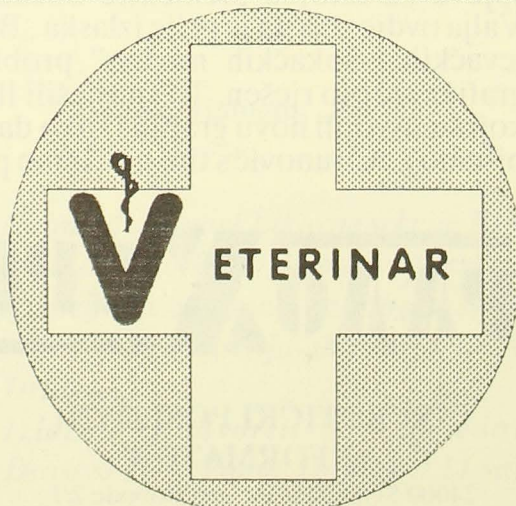
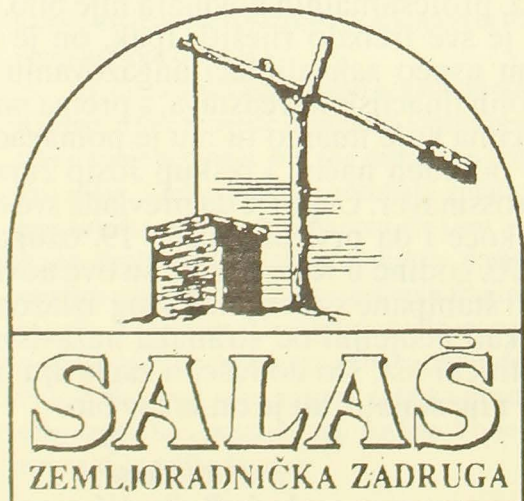
Navratite u poljoprivrednu apoteku
„AGROSU”

Stari Žednik, Žarka Zrenjanina 11.
tel. 787-043

Tornjoš, Maršala Tita 31.
tel. 841-006

Za svakog ponešto,
a za zemljoradnike najviše.

Nudimo Vam kvalitetnu semensku robu,
sredstva za zaštitu bilja, stočnu hranu –
koncentrate i premikse od Veterinarskog zavoda „Subotica”, mineralna đubriva, alatke,
kućnu hemiju i još mnogo štošta drugog.

PRIVATNA VETERINARSKA
STANICA

„VETERINAR”

Trg Paje Kujundžića 2/a
(kod Senćanske crkve)
telefon: 024/ 39-229

Radno vreme u ambulanti:
– radnim danom od 7 do 19 časova
– nedeljom od 8 do 11 časova

Sve što ste oduvek želeli da znate o vitaminima a niste imali koga da pitate

Vitaminska biblija

VITAMIN B 1 (TIAMIN)

Činjenice:

Kod svih B-kompleksa, svako preko-račenje se izlučuje i ne skladišti u orga-nizmu. Mora se svakodnevno obnavljati.

Potrebe se povećavaju za vreme bole-sti, stresa i hirurških intervencija. Poz-nat je kao „moralni vitamin” zbog blagotvornog dejstva na nervni sistem i duhovno stanje.

Ima blago diuretično delovanje (diu-retik – sredstvo za pospešivanje mo-krenja).

Šta vitamin B 1 može da učini za Vas?

- Potpomaže rastenje.
- Olakšava varenje, naročito ugljenih hidrata.
- Poboljšava duhovno stanje.
- Održava nervni sistem, mišiće, fun-kcionisanje srca normalnim.

- Potpomaže sprečavanje visinske ili morske bolesti.

- Ublažava dentalni (zubni) postope-ratvni bol.

- Pomaže pri lečenju herpes-zostera (ospi oko pasa).

Bolesti koje nastaju usled nedostatka vitamina B 1:

Beri-beri (zapravo u jeziku cejlonskih Singaleza – slabost, neotpornost) živčana bolest tropskih krajeva koja na-staje zbog nedostatka vitamina B 1, tia-mina (usled jednolične ishrane kuvanom rižom u kojoj tog vitamina nema). Najbolji prirodni izvori vitamina B 1:

Suvi kvasac, pirinčane ljuspe, inte-gralna pšenica, zobno brašno, kikiriki, svinjetina, mnogo povrća, mekinje, mleko.

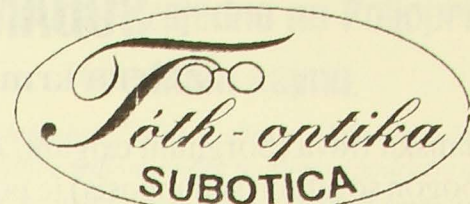
Neprijatelji:

Toplota koja se razvija pri kuvanju namirnica lako uništava ovaj vitamin. Drugi neprijatelj vitamina B 1 su: ko-fein, alkohol, metodi prerade hrane, vazduh, voda, estrogen i sulfonamidski preparati.

Lični savet:

Ako ste pušač, ili ako trošite mnogo šećera, potrebno vam je više vitamina B 1.

Ako ste gradivni, ako dojite, ili ako koristite kontraceptivne pilule, imate veće potrebe za ovim vitaminom.

Subotica
Tel. 51-045 Maksima Gerkeg 26

Radno vreme

Radnim danom 9.00-12.00

16.00-19.00

Subotom 9.00-12.00

Radno vreme činog lekara

Radnim danom 17.00-19.00

Ako običavate da posle večere uzima-te antacid (hemijsko sredstvo koje neu-tralizuju ili veže višak kiseline u želucu (soda bikarbona, magnezijumov oksid), gubite tiamin koji biste možda mogli dobiti iz obroka.

Kod svih stresnih stanja – bolesti, uz-nemirenosti, trauma, postoperativnog šoka unošenje vašeg B kompleks vita-mina, koji uključuje tiamin, treba po-većati.

(Iz knjige Erla Mindela „Vitaminska biblija”)

Pčelarstvo

Pčelinjak u svibnju

POČETAK INTENZIVNIH POSLOVA

Tijekom ovog meseca pčelinje zajed-nice treba izjednačiti, proširiti medište, spriječiti nagon za rojenje, pojačati ventilaciju...

U svibnju će se pokazati kako je tko u prethodnim mesecima obavljao poslo-ve na pčelinjaku. Tijekom ovog meseca intenzivni poslovi čekaju ne samo pčele nego i pčelare.

Stanje pčelinjih zajednica Matice i dal-je nastavlja forsirano polaganje jaja, a pčelinje zajednice se razvijaju. Matice polažu po 1.500 – 2.000 jaja dnevno. Pčele forsirano proizvode vosak i grade satove i „jezike” na ramovima gradev-njacima. Trutovi se sve više legu. Počin-je djelovati instinkt rojenja i zajednice koje se nalaze u košnicama manjeg obi-ma pripremaju se za prirodno rojenje i izvlače matičnjake.

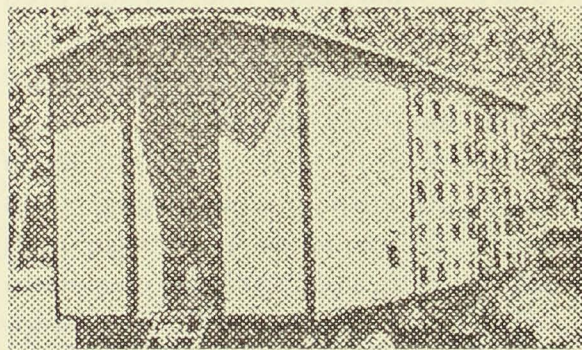
Rad pčelara

- U svibnju se očekuje prva jaka paša za vrcanje. Za unos velikih količina nekta-ra za kratko i najčešće promjenljivo vri-jeme, potrebno je imati jake zajednice s najmanje 50.000 pčela.

- Ako pčelar procijeni da se neka zajed-nica do bagremove paše neće dovoljno razviti treba joj dodati odgovarajući broj ramova s poklopljenim leglom i

pčelama. Pojačavanje pčelinjih zajedni-ca treba obavljati 10 – 15 dana prije cvjetanja bagrema.

- Na pašu treba nositi samo jake zajed-

nice. Oslabljene se prihranjuju da bi se razvila do sljedeće paše.

- Da bi se obezbijedilo dovoljno prostora za nektar, maticu uoči paše hanema-novom rešetkom treba ograničiti u polaganju jaja. U pološkama je treba svesti na 4 – 5 ramova, a u nastavljačama u plodišni dio košnice.

- Ako je paša dobra, hanemanovu rešet-ku uspješno zamjenjuju ramovi sa sat-nim osnovama.

- Nastavak ili polunastavak sa satnim osnovama ili izgrađenim saćem treba dodati čim pčele počnu nositi nektar u

zadnje ramove gornjeg nastavka. Nasta-vak s praznim saćem treba dodati iznad nastavka s leglom i na njih dolazi nasta-vak s medom.

- Treba poduzeti sve mjere da ne dode do prirodnog rojenja. Tro i dvogodišnje matice treba zamijeniti mladim.

- Bagremovu pašu treba iskoristiti za proizvodnju mladih matice u jakim za-jednicama.

- Leta na bagremovoj paši treba okre-nuti prema istoku, a košnice smjestiti tako da su na suncu samo do 10 sati.

- Dobru pašu treba iskoristiti i za iz-gradnju satnih osnova. Odjednom ne treba dodavati više od jedan do dva ra-ma satnih osnova.

- Voditi računa da se pčelinje zajednice zaštite od svakog uznemiravanja, napo-se u punom jeku glavne paše. S tim ciljem tada ne treba pregledati pčelinje zajednice, osobito ne detaljno.

- Ako bagremova paša podbaci usljed izmrzavanja ili dugotrajnih kišovitih da-na, poduzimati mjere da pčelinje zajed-nice ostanu jake kako bi uspješno iskoristile drugu pašu koja dolazi.

Ante Zomborčević

Aforizmi

Ne sudi o knjizi na temelju njenog mota.

U kontaktu sa ljudima treba biti: meto- ičan, taktičan, emotivan, sugestivan, uhovit... i nadasve – iskren!

Čovjek koji poštuje druge podiže sebi gled u njihovim očima.

Strahovlada ne zrači strahoočitanjem.

Na pozornici života rijetko je koji glu- nac odigrao ulogu Kosmopolite i Al- tuiste do kraja.

Željko Skenderović

Nama je dovoljno da znate za nas

FUNERU

Privatno pogrebno poduzeće

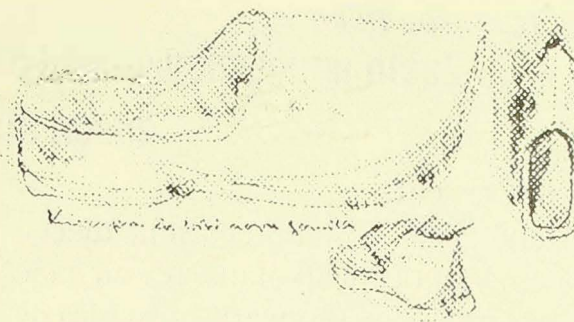
• Subotica, Karadorđev put 1
telefon (danonoćno): 024/51-514

• Bajmok, JNA 3 (u cvjećarnici
„Mariška“), telefon (danonoćno):
024/762-024

• Palić, Joó Lajos 18 (u cvjećarnici
„Orchidea“), telefon: 024/752-759

• Horgoš, Borisa Kidriča 7
telefon (danonoćno): 024/792-202

• Novi Kneževac, Maršala Tita 16

POREZ NA ŠVALERACIJU

Velika subata. Post. Juče je bila još bisnija. Kaže mi moja gospoja da se ni danas ne mož naist ko čovik. Juče je skuvala nike soparne čorbe kojoj bi i pustinjak pozavidio, a vamo pripravlja za Uskrs. Cila kuća mriši. Gospoja ne da ist, a kad otvorim vrata od špajca zaškripe ko poziv u pako. Samo i glas gospoje je ko na Sudnji dan:

– Opet ideš žderat rakije! Kad će ti se već ogadit?

Itako gladan, ispošćen, a pit mi ne dadu šta ću – skuvam kafu. Nikako mi se omaklo, pa baš kažem:

– Cigurno će nam kogod doć kad sam skuvo više kafe.

Ovog prolića još niste čuli grmljavinu, al ja jesam i to na Veliku subatu. Ako je još kogod čuo, nek mi poruči priko „Žiga“. Deklem, čuo sam je iz kujne, znateveć od koga.

– Samo to i tražiš da ti kogod dode, da možete žderat. Bože, kako ne napraviš taki zemljotres da se sve boce vinjaka, konjaka, votke, rakije... poraz- bijaju! Ta, di mi je ova pamet kadgod bila? I ko zna dokle bi trajala grmljavina iz kujne da nije dotrčeo Pajo, al uzviren ko izlivena tekunica. Ni faljnīs čestito nije kazo, pritrčeo astalu i počeo pripušat pucad na daljinskom.

– Pajo! – dreknem na njeg – Šta računaš? Porez, jel struju? Ako tražiš digitron, jevo ga tu u fijoki.

– Ta, kaki digitron! Otvori televizor. Jel sam ja skroz blendav, jel oni što su pokazali, jel oni što su taj zakon doneli?

– Stani, Pajo! Sidi! Otvoriću ga, al prvo mi kaži o čemu je rič.

– Joj, pa di ti živiš? Jevo ti, pa gledaj.

Pripuši puce na daljinskom i ja vidim neristića u oboru, a posli tog dobro podmišenog odbornika

u kancelariji, koji kaže ovako: ... Zato će trebati plaćati porez.“ Slike nestane i pojavi se nika druga jasnija. Zinem ja u Paju, zine Pajo u me ko da ni on ni ja nismo dočuvani treću noć.

– Pa? – lanem.

– Pa šta? Nisi razumio?

– Šta tu ima da se razumi? Vidio sam neristića u oboru, jednog baću i jednog odbornika, koji, to služba valjda nalaže, traži porez.

– Vidim da ništa nisi ubardo. Ajd da ti ispri- povidam. Nego, ako je post, rakija ti valjda nije masna?

– Rakija nije, al jesu šarke od špajca a moja gospoja ima uši ko radar. Ajd da probamo. Uzmi šepicu pa gurni kroz vrata na kujni, a ja ću otvorit špaje, pa ako ne zazviždi oklagija, jel ne daj Bože satara – ajer je čist.

Mi probali i uspilo. Nategnem, nategne i Pajo i počme:

– To što si vidio na televizoru, to je kraj jedne pripovitke. Mož mislit. Taj bačo ima tri nerista i normalno čovik pripušta. Tri nerista, tri kategori- je. Mali, veći i velik. Kaka divojka, taki i duvegija. To bi bilo sve u redu da se država nije sitila da mu naplati porez. Pa čisto ovako gustiram, svistan koliko je država alava i kontena na pljačku, da će nam naplaćivat poreze na bikove, ždripce, ovnove, na neristove. – to je već gotovo – jarce... A ni da smo nagrebali ako ošinu porez na mačkove i vaške. Da ne pripovidam o porezu na pivec. A tek na patkove! Šta oni čuda znadu radit i to ne samo patkama. Nadam se da na golbove i vrepce neće odvalit.

– Stani, Pajo. Da prvo nazdravimo, jel ti si ko kadgodašnja „petoljetka“. Kad kreneš, ne znaš stat a na kraju ne uradiš ništa. Po tvom, tribalo bi zaposlit nekoliko štrojla, pa da zaredaju po šoru. Nego, štogod mi drugo palo na pamet. Zašto ne naplate porez direktorima i sekretaricama? Em bi tu bio pun pogodak, em oni imadu novaca platit. Jeto, tu država ne mož promašit. Pa, naposlitku, ko će tebi virovat jel si dobro pobrojio koliko je puti pivac orasto jel, a to je još sumnjivije, jesi l dobro pratio mačka u februaru.

Ta izem ti državu koja bi da živi od poreza na švaleraciju. Neg, privati ti još jednu, a sutra se već ne moramo žrtvovat.

Grga

ZUPČANJE

(III.)

Češljasto zupčan- je maraka ima posta- vljene igle na zumbi u obliku češlja točno pre- ma veličini marke, od- nosno prema broju maraka u jednom re-

du. Prvo se probuši jedan red maraka, koje u sada zupčane sa tri strane. Pomjerajući abak za jedan red točno duljinu marke, avrš se zupčanje sa doljnje strane, a ovaj drugi red je zupčan opet sa tri strane i tako ve do zadnjeg reda. Kod zadnjeg reda zupča e i bijela margina na kraju reda i to je jedino aspoznavanje češljastog od okvirnog upčanja.

Kod ovog zupčanja, gdje se sijeku redovi, tupci su uvijek jednaki i pravilni.

Okvirno zupčanje ima na stroju posta- vljene igle za zupčanje oko cijele marke, od- nosno svih maraka u tabaku. Ova vrsta zupčanja je najbrža jer se jednim zupčanjem izvrši zupčanje svih okomitih i vodoravnih redova na cijelom tabaku odjednom. Istina je da je ovaj način i najskuplji, pa i veoma osje- tljiv na mehaničke greške koje dovode do loma pojedinih igli za zupčanje, pa je potreb- na još jača kontrola da ne bi iz same tiskare krenule marke s greškom. Ovom metodom zupčaju se najčešće mali tabačići, blokovi ili tabaci do 50 komada.

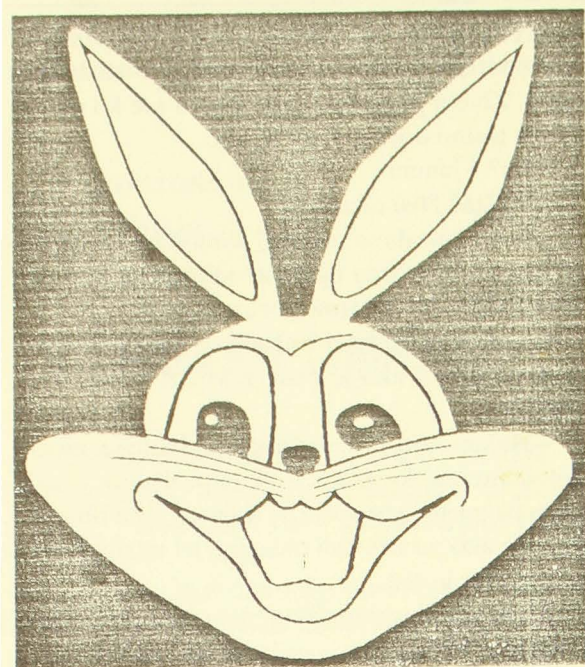
Kod zupčanja potrebno je obratiti pažnju ne na oblike kao kod probadanja već na ra- zličite duljine, tj. na veličine rupica od zupčan- ja. Naime, postoji sasvim grubo zupčanja pa sve do vrlo finog – sitnog zupčanja. To dolazi od broja igli na stroju za zupčanje. Za određivanje veličine zupčanja usvojen je standard – mjera gdje se utvrđuje broj rupica na duljini od dva centimetra. Od 7 zubaca do 17 je raspon u kojem se kreće broj igli na

stroju za zupčanje na duljini od 2 cm. Između ovoga postoje svi stupnjevi.

Kao pomoćna sredstva za određivanje zupčanja koristimo zubomjer, na kom je po- trebno namjestiti marku na odgovarajuće mjesto gdje na duljini od 2 cm sve točkice zubomjera uležu u zupčanje marke.

Ako u katalogu naidemo na objašnjenje da je marka zupčana 12 1/2 to znači da su sve četiri strane marke zupčane istim zupčanjem. U ovom slučaju znači da marka ima dvanaest cijelih i pola zupca na duljini od 2 cm. Ako u slučaju da u opisu marke stoji 11 1/2 : 11 onda uvijek prvi broj označava gornju vodoravnu, a drugi broj okomitu stranu marke. Ova vrsta zupčanja, kada imamo dva ili čak tri ili četiri zupčanja na istoj marki je mješovito zupčan- je. Redoslijed oznaka zupčanja je uvijek isti: gornja, desna, donja i lijeva strana marke. Često se događa da se isto izdanje tiskaš više zupčanja.

Ljudevit Vujković Lamić

Nerealne želje

Zeko je, djeco, plašljiva životinja ali kad darove nosi srce ima.

Stoga poželite odraslima da za dar dobiju više brige za vaše igre.

Senzacionalna posljednja vijest: Unatoč svemu, kultura se/je izgubila

Gotovo panično pobjegli su igrači ženske momčadi „Kulture“ sa skliskog terena prejakog domaćina Kiča, javili suiskusni & provjereni činovnici u službi istine tzv. novinari. Dakako su u pravovjernosti, pravovremenosti & pravoistini pravo(is)prednjačili izvjestitelji iz zemlje domaćina skupljeni oko giga medijskog magnata „Milorad Vico tzv. Brčini & Co.“ poduprti beskonkurentnim, ali ne manje moćnom postajom novinara u službi istine iz Subotice (prema neprovjerenim dezinformacijama sakupljenih oko matice najboljih namjera). Oni su, glede & unatoč, u svojim tzv. istinitim izvješćima previdjeli navesti uzrok tzv. posljedica gubitka kulture: prešutjeli s najboljom im namjerom da je ženska momčad „Kulture“ bila zastupljena tenisačima, dok je domaćin nastupio u najboljem sastavu ragbi igrača, a natjecalo se u disciplini sprinta s tisuću i jednom lijepom, ali ipak, preponom mita!

Bunjevačka narodna pripovijetka Jedno piva, drugo plače

Bio tu niki Grga što su ga zvali Jorgovan. Bio lip, vile ga lipčeg ne bi rodile, pa nije ni čudo što su se divojke lipile za njega. Al koliko je bio lip još je više bio neozbiljan. Uvijek on brigu baci iza leđa.

Nije njega zabolila glava ni kad mu je divojka ostala u blagoslovenom stanju. Dotle obećavao vinčanje i kule i gradove, a sad samo zasuko gaće i pobigo.

Al Grga imo mater veliku bogomoljku, a divojka tetu na sve potpasanu. I teta nije udarila na velika zvona i prazne divane, već umotala dite u dunjicu pa ga uveče ostavila na pendžeri Grgine matere. Ni ova nije otrčala u crkvu da iz popine pridike čuje otkaleg je dite. Kad je Grga tu noć stigo iz bećarovanja, mater u jednoj ruci drži oklagiju u drugoj dječice.

– Momče materin, ti kanda si što god zaboravio: ne vidim da si dovo ditetovu mater, a ja već razglasila ka ćete se vinčat. Grga ko Grga. Samo se nasmijo, uzo dite, lipo ga poljubio, pa kaže:

– Mater moja, ne mora se to baš oklagijom tolmačit. Razumim ja bunjevački i lipim.

Njeg nije zabolila glava ni čerez tog što se moro oženit s njegovom Marom. Izivilo su oni lipo, još šest dice podigli na noge. Bože sačuvaj da bi se on rasrdio i na Marinu tetu što je dite tako prikazala svitu.

Često joj ode na čašu vina, a ona se samo smijucka ispod brka:

– Grgo rano, a šta ti radi Mara?

Ona se smijucka, a Grga se grotom smije:

– Sidi, pa piva – udala se za koga je tila.

– A ti, Grga rano?

On se samo smije:

– Sidim pa plačem – uzo sam koju sam moro.

Kazivao: Bono Kulišić, Gornji Sent Ivan, rođen u Kaćmaru
Zabilježao i obradio: Balint Vujkov

Iz starog tiska

Zašto antialkoholičarski pokret slabo nalazi pristalice

među Bunjevcima

ODGOVOR:

Učitelj u školi drži predavanje djeci o štetnom uticaju alkohola, te veli da je već i priroda tako stvarila živa bića da ne vole alkohol. Iznosi ovaj primjer:

– Ako ispred žednog magarca stave kabo vina i kabo vode, iz kojeg će magarac piti?

– Iz onog u kojem se nalazi voda – odgovaraju djeca u jedan glas.

– A zašto – pita učitelj.

– Zato – odgovara jedan od učenika – jer je magarac.

(Bunjevačko žackalo, 3. veljače 1940.)

DUŽIJANCA '95

POČELE PRIPRAVE

Na inicijativu KUD „Bunjevačko kolo“ i odlukom Predsjedništva imenovan je Organizacijski odbor „Dužijanca '95“. Predsjednik Organizacijskog odbora je Lazo Vojnić Hajduk, dopredsjednik Izvršnog odbora SO Subotica, a članovi su Imre Kern, predsjednik Izvršnog odbora SO, Bela Ivković, predsjednik KUD „Bunjevačko kolo“, preč. gosp. Andrija Kopilović, biskupski vikar za pastoral, Vojislav Sekelj, glavni i odgovorni urednik „Žiga“, preč. gosp. Andrija Anišić, župnik sv. Roka, Blaško Kopilović, savezni zastupnik, Josip Anišić, direktor ZZ „Salaš“ i Siflis Zoltán član Izvršnog odbora SO.

Prva sjednica Odbora održana je 21. travnja gdje se raspravljalo o osnovnoj koncepciji „Dužijance '95“ te utvrđen plan rada i ritam aktivnosti.

Ovim putem pozivamo sva zainteresirana lica koja se žele uključiti u pripremni rad ove manifestacije da svojim prijedlozima doprinesu što uspješnijoj organizaciji i proslavi ove tradicionalne žetvene svečanosti.

Za potrebne informacije mogu se obratiti u KUD „Bunjevačko kolo“ u prijednevnim satima ili na telefon 20-126.

Isprikanje

Već nekoliko brojeva unazad „Žiga“ se sa zakašnjenjem pojavljuje u prodaji. Nikomu ova činjenica ne pada teže do li nama. „Koliko para, toliko muzike“ – zvuči poznato? Za osnovno, ali i sva dodatna objašnjenja uzmite prethodnu rečenicu kao polazišnu. Vi nas razumijete. Ali, i pored toga, osjećamo potrebu za isprikom.